

Verslag 2006

Algemene Rekenkamer

Verslag 2006

Algemene Rekenkamer

Inhoud

Missie Algemene Rekenkamer	4	4 Projecten in binnen- en buitenland	44
Voorwoord	5	Lokale rekenkamers	45
1 Organisatie	6	Wereldwijde activiteiten	45
Positie in het staatsbestel	7	Wettelijke taken en institutionele verplichtingen	48
Strategie 2004-2009	7	Lerende organisatie	50
Monitoren van de omgeving	10	Capacity building	52
Terugblik 2007	10	Internationale projecten in de toekomst	54
Werkprogramma 2007	12	Interview: Auditor-General Macedonië	56
Organigram	12	Interview: President Tunesische Rekenkamer	58
College en managementteam	14	5 Bedrijfsvoering	60
Interview: Bibi de Vries	16	Mededeling bedrijfsvoering 2006	61
Interview: Ineke Dezentjé Hamming	18	Integriteit	62
2 Onderzoek naar het functioneren van de overheid	20	Organisatieontwikkelingen: ruimte voor professionals	62
Systematisch bijdragen aan verbetering begroting en verantwoording	21	Controlestructuur	63
Sluitend maken ketens toezicht en verantwoording	21	Audit committee	63
Rapporten bij de jaarverslagen 2005	22	Peer review	65
Staat van de beleidsinformatie 2006	23	Financiën	66
Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5	23	Personeelsinzet	73
Managementinformatie over inzetbaarheid		Personeel	74
Defensie	25	Kwaliteitszorg	78
Geplande onderzoeken	26	Informatisering	79
Interview: Anneke van Zanen	28	Informatievoorziening	80
Interview: Nieuwe directeur Ellen van Schoten	30	Maatschappelijk verantwoord ondernemen	81
3 Onderzoek naar het presteren van de overheid	32	Externe klokkenluiders	81
Publieke voorzieningen	33	Effectieve Rekenkamer	81
Veiligheid	33	Internet	82
Duurzame ontwikkeling	34	Reacties van burgers	83
Afstemming in de zorg	35	Interview: Prof. dr. Jaap van Manen	84
Werklozen zonder startkwalificatie	35	Interview: Helge Strand Østtveiten	86
Beleidsvrijheid en specifieke uitkeringen	36	Bijlage overzicht publicaties 2006	88
Ecologische hoofdstructuur	37		
Geplande onderzoeken	37		
Interview: Gerard Wolters	40		
Interview: Kete Kervezee	42		

Missie Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer heeft als doel het rechtmatig, doelmatig, doeltreffend en integer functioneren van het Rijk en de daarmee verbonden organen te toetsen en te verbeteren. Daarbij toetst zij ook de nakoming van verplichtingen die Nederland in internationaal verband is aangegaan. Zij voorziet daartoe de regering, de Staten-Generaal en degenen die verantwoordelijk zijn voor de gecontroleerde organen van op onderzoek en onderzoekservaring gebaseerde informatie. Deze informatie bestaat uit onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen over organisatie, beheer en beleid en is in beginsel publiek toegankelijk.

Daarnaast is het haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking in binnen- en buitenland.

Kwaliteit, betrouwbaarheid en bruikbaarheid ziet de Algemene Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten. Onafhankelijkheid, doelmatigheid en doeltreffendheid zijn de belangrijkste kenmerken van haar werkwijze.

De Algemene Rekenkamer beoogt een transparante organisatie te zijn die voortdurend in de kwaliteit van haar medewerkers en methoden investeert.

Voorwoord

Van harte aanbevolen: een kloppende vierkantsvergelijking

'Ceci n'est pas une pipe' schreef de schilder René Magritte ooit op een schilderij van een pijp. Het geeft aan dat niets zo weerbarstig is als de werkelijkheid. Meerdere mensen kunnen naar eenzelfde object of onderwerp kijken en tot totaal verschillende conclusies komen. Dat geldt ook voor complexe maatschappelijke problemen: hoe lastig is het niet om tot een gedeelde visie op de aard en omvang van een bepaald probleem en de oplossing ervoor te komen. En als dat al lukt is het nog maar de vraag of de uitvoering aan de verwachtingen voldoet. Gaat het niet goed of snel genoeg, dan wordt de achterliggende oorzaak al snel gezocht in hetzelfde verschijnsel als bij het schilderij van de pijp: het weerbarstige verschil tussen de papieren werkelijkheid en de échte werkelijkheid. In 2003 kwamen wij in het rapport *Tussen beleid en uitvoering* echter op grond van een reeks onderzoeken tot een andere conclusie: het Rijk maakt systematisch en hardnekkig, keer op keer, dezelfde vermijdbare ontwerpfout.

Onze conclusie was dat er feitelijk steeds sprake is van een soort 'vierkantsvergelijking' die maar niet wil kloppen. De vier onderdelen ervan zijn: de beleidsambitie en de voor de uitvoering daarvan beschikbare tijd, mensen en middelen. Idealiter sluiten de vier onderdelen van deze vergelijking op elkaar aan. In de praktijk is hiervan vaak geen sprake en gaapt er een kloof tussen beleidsambities en uitvoeringscondities. Dat leidt er toe dat er aan de uitvoeringskant niet gebeurt wat er moet gebeuren, maar wat er kan. Tien instellingen met dezelfde taak kunnen daardoor toch bij een geheel verschillend resultaat uitkomen, en geen van allen aan de verwachtingen voldoen.

De onderzoeken die de Algemene Rekenkamer na de genoemde publicatie in 2003 heeft gedaan, bevestigen vrijwel zonder uitzondering dit beeld. Zo concluderen we dat het tempo van realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur de komende tien jaar omhoog moet om de doelstelling van 2018 te halen. Van de beoogde uitbreiding op het land was na ruim vijftien jaar 38% gereed en van de 'robuuste verbindingen' tussen de natuurgebieden nog geen 1%. En we zagen het bij de problematiek rond scholing voor werklozen zonder startkwalificatie. Een urgent probleem, maar de aanpak ervan is de afgelopen jaren onvoldoende van de grond gekomen.

De komende periode staat opnieuw in het teken van herziening van het functioneren van de rijksdienst. Een meer geïntegreerde en projectmatige wijze van beleidsvorming, 'normering', gerichte afslanking en flexibilisering. De Algemene Rekenkamer kan daarbij alleen maar van harte aanbevelen oog te hebben voor de noodzaak uitvoerbaar beleid te ontwerpen: stem de voor de uitvoering benodigde tijd, geld en menskracht af op de beleidsambities, dan wel stem de beleidsambities af op de tijd, het geld en de menskracht die beschikbaar wordt gesteld. En betrek daarbij onze conclusie dat de uitgangssituatie niet klopt.

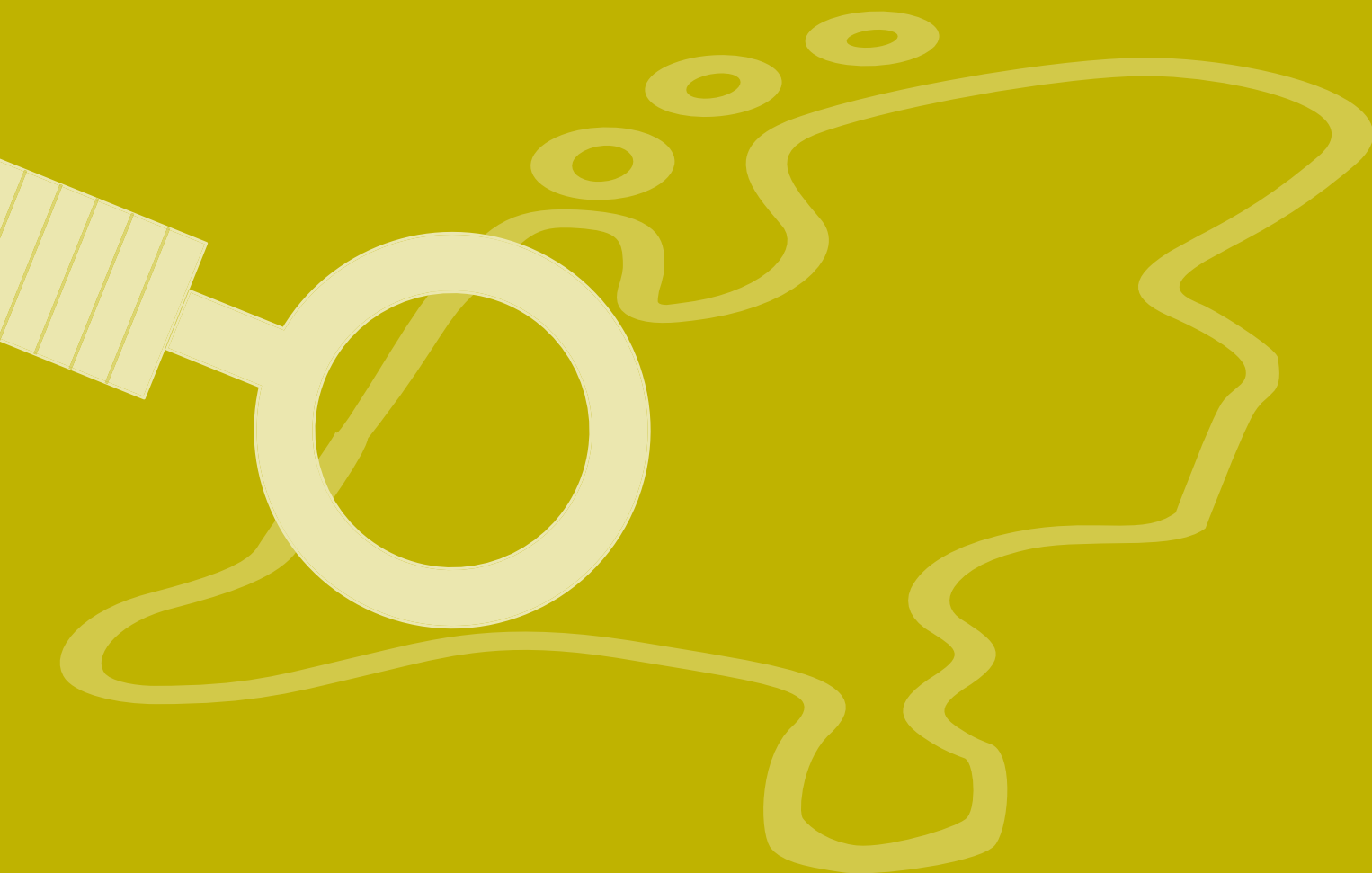
Voor u ligt ons Verslag 2006, waarin we ons verantwoorden over het werk dat we in 2006 hebben verricht en waar we in 2007 op voortbouwen.

Saskia J. Stuiveling
President Algemene Rekenkamer
Maart 2007

I Organisatie

Het budget van de Algemene Rekenkamer bestaat uit publieke middelen. Daarom vinden wij het belangrijk om jaarlijks verantwoording af te leggen over wat we met deze middelen hebben gedaan. In dit Verslag verantwoorden we ons over onze activiteiten en werkzaamheden in 2006. Dit eerste hoofdstuk bevat een korte toelichting op onze positie in het staatsbestel en onze strategie. Verder leggen we uit op welke manier wij het effect van onze onderzoeken volgen. Ten slotte bespreken we hoe onze activiteiten voor 2006 en de eerstkomende jaren daarna zijn ingepland.

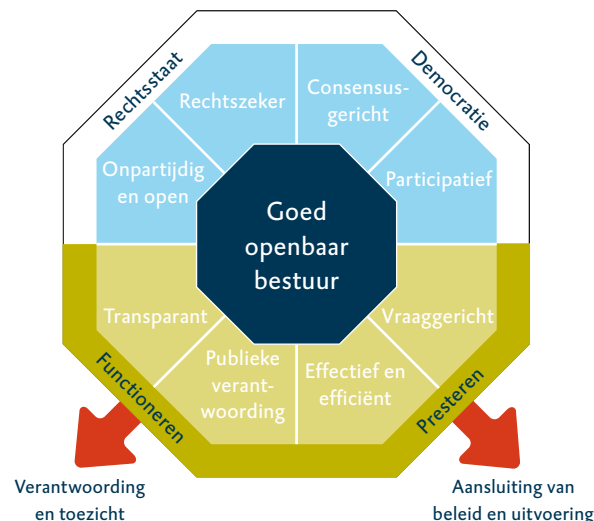

Positie in het staatsbestel

Binnen het staatsbestel neemt de Algemene Rekenkamer een aparte positie in. We zijn een Hoog College van Staat, net als de Eerste en de Tweede Kamer, de Raad van State en de Nationale ombudsman. Deze colleges, elk met een onafhankelijke, in de Grondwet verankerde positie, zijn ingesteld om de democratische rechtsstaat goed te laten functioneren. De Grondwet draagt de Algemene Rekenkamer op om de ontvangsten en uitgaven van het Rijk te onderzoeken (artikel 76). In de Grondwet is ook geregeld dat bij wet andere taken aan de Algemene Rekenkamer kunnen worden opgedragen. De taak om de ontvangsten en uitgaven van het Rijk te onderzoeken heeft van oudsher vooral vorm gekregen in het rechtmatigheidsonderzoek. Stap voor stap is het werkterrein van de Algemene Rekenkamer bij wet uitgebreid naar de rechtspersonen met een wettelijke taak (waaronder de sociale zekerheid) en is de onderzoekstaak bij wet verbreed naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. De grondwettelijke taak van de Algemene Rekenkamer is uitgewerkt in de Comptabiliteitswet 2001. In deze wet zijn het rechtmatigheids-, het doelmatigheids- en het doeltreffendheidsonderzoek verankerd. Wij bepalen jaarlijks zelfstandig ons onderzoeksprogramma. Ook bepalen we zelf wat we daarvan openbaar maken. We mogen niet alleen onderzoek doen bij de rijksoverheid, maar ook bij zelfstandige organisaties die met publiek geld een publieke taak uitvoeren, en bij particulieren, bedrijven en overheden die Europese subsidies ontvangen.

Strategie 2004-2009

De Algemene Rekenkamer ziet het als haar taak om Tweede Kamerleden te voorzien van bruikbare en relevante informatie, waarmee zij kunnen bepalen of het beleid van een minister rechtmatig, doelmatig en doeltreffend is uitgevoerd. Het doel van ons onderzoek is niet alleen om kritische rapporten te schrijven, maar ook om samen met anderen een bijdrage te leveren aan oplossingen en ontwikkelingen om op die manier bij te dragen aan goed openbaar bestuur. Deze taak en doelstelling zijn uitgewerkt in onze strategie voor de periode 2004-2009: *Presteren en functioneren van het openbaar bestuur*. Centraal in deze strategie staan enkele kenmerken van goed openbaar bestuur zoals de Verenigde Naties die hebben benoemd. Op basis van onze wettelijke taak rekenen wij vier van deze criteria voor goed bestuur tot ons domein. Dit zijn: 'transparantie', 'publieke verantwoording', 'effectiviteit en efficiëntie' en 'vraaggerichtheid'. Deze vier criteria hebben wij vertaald in twee 'pijlers', die samen het fundament vormen van onze strategie: 'Verantwoording en toezicht' en 'Aansluiting van beleid en uitvoering'. Beide pijlers zijn voor de lopende strategische periode de basis voor onze uitspraken en onze activiteiten. In 2005 hebben wij dit kader verder uitgewerkt in de brochure 'Essentialia van goed openbaar bestuur'.

Strategische pijler ‘Verantwoording en toezicht’

Onder de noemer ‘verantwoording en toezicht’ vallen al onze activiteiten waarmee we willen bijdragen aan de verbetering van de wijze van begroten en verantwoorden, en aan het sluitend maken van ketens van verantwoording en toezicht. We richten ons hierbij in de eerste plaats op het beoordelen van de manier waarop ministers zich verantwoorden tegenover de Tweede Kamer. Maar ook bekijken we of en hoe instellingen die geld krijgen van de rijksoverheid, zich verantwoorden over dit publieke geld (denk bijvoorbeeld aan instellingen in het onderwijs en de sociale zekerheid). Onze vraag daarbij is hoe de overheid toeziet op de naleving van de wet. Onze hoofdactiviteit binnen deze pijler is ons jaarlijkse rechtmatigheidsonderzoek: de beoordeling van de rijksrekening en van de jaarverslagen van de ministeries.

Strategische pijler ‘Aansluiting van beleid en uitvoering’

Onder de noemer ‘aansluiting van beleid en uitvoering’ vallen de activiteiten waarmee we ons richten op de prestaties en effecten van de overheid. Wordt het beleid uitgevoerd zoals afgesproken, gebeurt dit goed en leidt het tot de resultaten die bedoeld waren? En als dit niet het geval is: wat zijn dan mogelijke verklaringen daarvoor? Wij nemen in dit kader bij voorkeur onderwerpen onder de loep waarbij basisvoorzieningen voor de burger in het geding zijn. Daar worden de gevolgen van gebrekkig uitgevoerd beleid het hardst gevoeld. Daarom geven wij prioriteit aan onderzoek naar publieke voorzieningen. Veiligheid is een tweede prioriteit, en duurzame ontwikkeling hebben we als derde prioriteit gekozen. Belangrijk voor ons is dat we in elk onderzoek altijd zowel naar het functioneren als naar het presteren van het Rijk willen kijken. Elk onderzoek binnen een pijler heeft daarom ook onderdelen uit de andere pijler in zich.

Keuzes maken

Onze capaciteit is beperkt. We moeten dus voortdurend keuzes maken uit de enorme hoeveelheid onderwerpen die we zouden kunnen onderzoeken. Daarom hebben wij criteria ontwikkeld waaraan wij elk onderzoek toetsen:

- Maatschappelijke meerwaarde
- Complexe beleidsketens
- Aanwezigheid van risico's
- Unieke bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer
- Structurele interventies
- Financieel belang

We werken vanuit een effectiviteitsstrategie, wat wil zeggen dat we zoeken naar een dusdanig goede vorm en timing voor onze informatie, dat die daarmee aantoonbaar bruikbaar wordt.

Midterm review

In 2006 waren we halverwege de strategische periode. Bij de publicatie van onze strategie hebben we ons voorgenomen een zogeheten midterm review te houden om te rapporteren hoe ver we zijn met het verwezenlijken van onze strategische ambities. Tevens rapporteren we over de noodzaak om bij te sturen en over de eventuele mogelijkheden daarvoor.

In mei 2006 hebben we deze midterm review gepresenteerd. De conclusies zijn gemengd. In hoofdlijnen zijn we op de goede weg en er is de afgelopen jaren veel bereikt. Binnen de pijlers is veel en effectief onderzoek gepubliceerd. In een aantal gevallen is de Algemene Rekenkamer toonaangevend geweest. We zien een duidelijke toename van onze verbindingen met de buitenwereld en een toenemende variëteit in onze producten. De toename van door ons georganiseerde bijeenkomsten en de groei van onze internet-

site (www.rekenkamer.nl) zijn hier voorbeelden van. Onze rapporten zijn korter geworden en bevatten meer beeldmateriaal.

Toch zijn er enkele punten die aandacht vragen. Zo slagen we er slecht in om op belangrijke onderzoeksgebieden tot het identificeren van trends en structuren te komen. We hebben moeite met het verbinden van de beide pijlers ‘verantwoording en toezicht’ en ‘aansluiting van beleid en uitvoering’ uit onze strategie en de eveneens in de strategie benoemde ‘bruggen’ leveren niet altijd het beoogde resultaat op. We hebben moeite met het aanbrengen van focus en onze complexe onderzoeksvragen leiden in toenemende mate tot verzwaring van onderzoeksprojecten. Ondanks de toegenomen verbindingen met de buitenwereld weten we soms onvoldoende wat voor onze stakeholders écht van belang is.

De resultaten van de midterm review zijn gebruikt voor het werkprogramma van 2007. Het proces van de programmering zelf werd ingeluid met een startconferentie waar voor het eerst ook Tweede Kamerleden aanwezig waren die vertelden welk onderzoek voor de volksvertegenwoordigers de meeste waarde heeft. Ook in het overige werk is het resultaat van de midterm review zichtbaar. Als voorbeeld hiervan noemen we de onderzoeken naar trends en structuren die we in 2007 zullen starten. De komende jaren zullen de conclusies van de midterm review bij programmering en onderzoeksplanning een rol spelen. Wij hopen op deze wijze onze strategische ambities beter waar te kunnen maken.

In 2007 zal ons niet onderzoeksgerelateerde werk onderwerp zijn van een midterm review. Er zal dan met name aandacht besteed worden aan interne methode- en kennisontwikkeling.

Onderstaande tabel vermeldt welke activiteiten we in 2006 binnen onze strategie gepland en gerealiseerd hebben en welke capaciteit daarmee gemoeid was.

Tabel 1.1 Doelstellingen, prestaties en kosten in 2006

Terrein	Effectdoelstellingen	Prestatiedoelstellingen	Aantal projecten		Kosten in dagen *	
			gepland	gerealiseerd	gepland	gerealiseerd
Functioneren openbaar bestuur	Systematisch bijdragen aan verbetering begroting en verantwoording	Rijk verantwoord	1	1	74	78
		Rapporten bij de jaarverslagen 2005	24	24	6.477	5.772
		Staat van de beleidsinformatie 2006	1	1	924	780
		Rechtmatigheidsonderzoeken begroting en verantwoording	4	4	1.218	1.223
	Sluitend maken ketens toezicht en verantwoording	EU-trendrapport	1	1	829	821
		Rechtmatigheidsonderzoeken toezicht en verantwoording	7	4	4.910	4.740
Subtotaal			38	35	14.432	13.414
Presteren openbaar bestuur	Aansluiting van beleid en uitvoering	Onderzoek naar publieke voorzieningen	4	2	1.275	1.366
		Onderzoek naar veiligheid	1	0	0	0
		Onderzoek naar duurzame ontwikkeling	3	2	757	951
		Overige doelmatigheids-onderzoeken	1	1	803	818
Subtotaal			9	5	2.835	3.135
Totaal			47	40	17.286	16.549

* Het aantal dagen dat in totaal in 2006 en in voorgaande jaren aan de desbetreffende projecten is besteed.

Wij stellen vast dat het Werkprogramma 2006 niet volledig is gerealiseerd. Het aantal gepubliceerde onderzoeken was minder dan geprogrammeerd. Dit werd onder meer, maar niet alleen, veroorzaakt door de val van het kabinet. Wij publiceren geen rapporten in een demissionaire periode en hebben een aantal projecten doorgeschoven naar de nieuwe kabinetsperiode. Voor de gepubliceerde projecten geldt dat het aantal gerealiseerde dagen redelijk in de buurt ligt van de geprogrammeerde dagen.

Monitoren van de omgeving

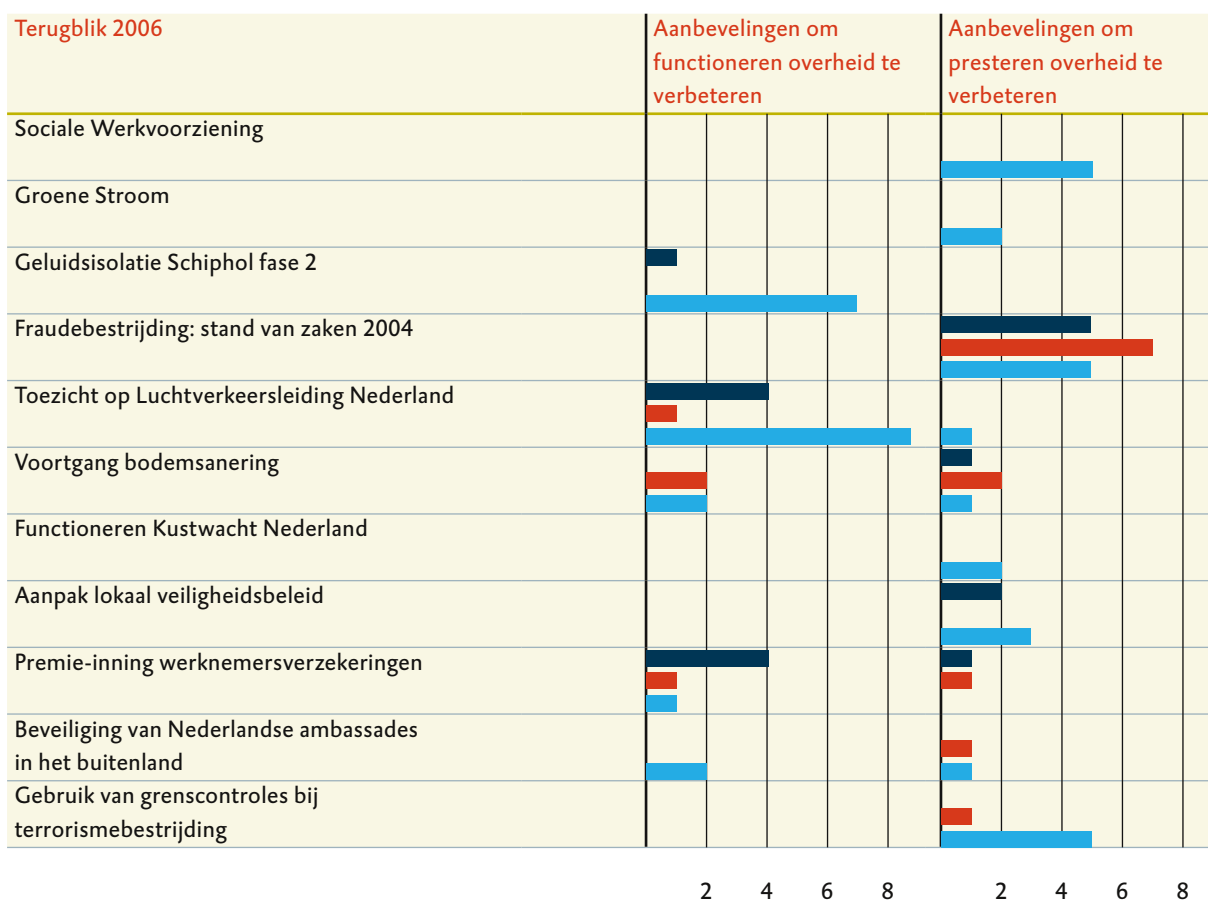
De Algemene Rekenkamer houdt voortdurend haar omgeving in de gaten. We doen dit niet alleen om goed op de hoogte te blijven en met kennis van zaken onderzoek te kunnen uitvoeren, maar ook om te weten met welke onderwerpen, met welke onderzoeks-aanpak en op welk publicatiemoment wij het effectiefst kunnen zijn. Om de resultaten van de monitoring goed te kunnen gebruiken, wisselen we de vergaarde informatie binnen de organisatie uit. Hiertoe gebruiken we sinds 2005 een nieuw instrument: de 'issuematrix'. Samen met de collegeleden plaatsen medewerkers een aantal issues in een matrix, zodat zichtbaar wordt hoe de omgeving van een departement eruitziet. Zo kunnen we een inschatting maken van de relevantie en actualiteit van bepaalde issues.

Terugblik 2007

Over een langere periode - vijf jaar of langer – monitoren wij of ministeries onze aanbevelingen uit onderzoeken opvolgen en of ze hun toezeggingen nakomen. In 2006 hebben we 'teruggeblikt' op elf onderzoeken (zie tabel). Deze Terugblikken 2007 verschijnen tegelijk met dit Verslag. In de elf oorspronkelijke onderzoeken hebben we in totaal 87 aanbevelingen gedaan. Voor de Terugblikken 2007 hebben we 75 van de 87 aanbevelingen nader onderzocht. De overige twaalf aanbevelingen worden vrijwel allemaal betrokken in ander, nog te publiceren onderzoek.

Bij de onderzochte aanbevelingen hebben we, conform onze strategie, een onderscheid gemaakt tussen aanbevelingen die gericht zijn op het verbeteren van het functioneren van de overheid (34) en het presteren (41) van de overheid. Het onderzoek naar het functioneren van de overheid is vooral gericht op de bedrijfsvoering van ministeries, op de wijze waarop ministeries zich verantwoorden en toezicht houden en op het rechtmatig handelen van ministeries. Met dit soort onderzoek leveren we een bijdrage aan een transparante overheid die verantwoording aflegt over wat zij doet. Bij ons onderzoek naar het presteren van de overheid vragen we ons af of het beleid van ministeries uitvoerbaar en handhaafbaar is, of de beleidsdoelen bereikt worden en of dat op een doelmatige wijze gebeurt.

Terugblik 2007

- deels opgevolgd
- niet opgevolgd
- opgevolgd

De tabel laat zien dat ongeveer 87% van onze aanbevelingen geheel of deels wordt opgevolgd. Niet opgevolgd wordt 13% van de aanbevelingen. Uit de elf Terugblikken 2007 kunnen we verder opmaken dat ministeries naar aanleiding van onze rapporten stappen voorwaarts zetten in het verbeteren van hun functioneren en presteren. Zo is mede naar aanleiding van het verschijnen van ons rapport over de Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) het toezicht van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat op LVNL verbeterd. In het oorspronkelijke rapport (oktober 2004) concludeerden wij dat de minister van Verkeer en Waterstaat niet goed kon beoordelen of LVNL het goed deed. Volgens ons kwam dit door de slechte opzet van het toezicht en door tekortkomingen in wet- en regelgeving. Op beide terreinen heeft het ministerie verbeteringen doorgevoerd. In onze Terugblik 2007 op dit rapport concluderen we dat de minister nu beter dan in 2004 in staat is te beoordelen of LVNL het goed doet.

Kijken we naar aanbevelingen gericht op het presteren van de overheid dan is de ontwikkeling op het gebied van groene stroom een goed voorbeeld. Wij hebben in 2004 aanbevolen dat leveranciers informatie zouden moeten geven over de wijze waarop de door hen geleverde stroom is opgewekt. De minister heeft deze aanbeveling uitgewerkt in de regelgeving. Sinds 1 januari 2005 zijn leveranciers verplicht om eenmaal per jaar de eindafnemers te informeren over de samenstelling van hun brandstofmix. Aan de

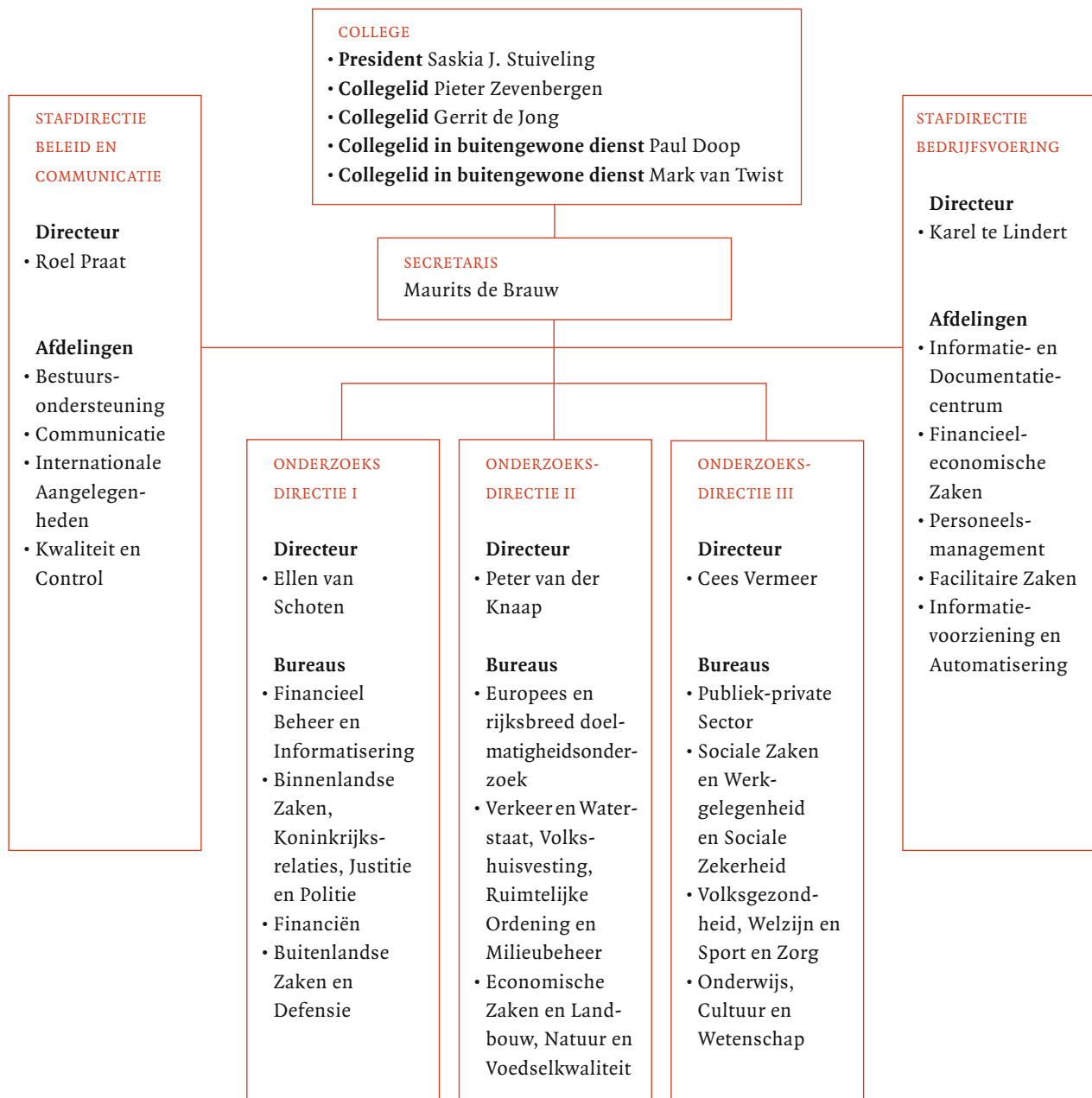
invulling hiervan zitten nog wel wat haken en ogen, maar het grootste deel daarvan is tamelijk eenvoudig op te lossen. Een ander goed voorbeeld is de aanpak van lokaal veiligheidsbeleid. In ons oorspronkelijke rapport (april 2005) deden we de aanbeveling om de regierol van gemeenten te versterken en de informatie te verbeteren om een betere aanpak van het lokale veiligheidsbeleid te bevorderen. In de Terugblik 2007 op dit rapport stellen we vast dat de ministers van BZK en van Justitie, deels samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, onze aanbevelingen in belangrijke mate hebben uitgevoerd. De verwachting is dat de prestaties op het terrein van sociale veiligheid daarmee verder zullen verbeteren.

Werkprogramma 2007

Het Werkprogramma 2007 is op 19 december 2006 gepubliceerd. De resultaten van dit werkprogramma zullen worden opgeleverd in 2007, 2008 en een enkele in 2009. In duidelijke overzichten staan de onderzoeksprojecten gerangschikt. U kunt zien wat de titels van de onderzoeksprojecten zijn, welk ministerie of welke ministeries er door de onderzoeken 'geraakt' worden, in welke periode we het rapport van het onderzoek publiceren en waar deze onderzoeken passen binnen onze strategie. De internationale projecten zijn over drie thema's verdeeld. Zowel voor de onderzoeksprojecten als voor de internationale projecten geldt dat actuele en inhoudelijke informatie te vinden is op www.rekenkamer.nl.

Organigram

Het organigram hiernaast geeft de situatie weer in 2006. Als gevolg van de reorganisatie 'ruimte voor professionals' (zie pagina 62) zal de inrichting van de organisatie in 2007 veranderen. Een aangepast organigram kunt u in de loop van 2007 vinden op onze website www.rekenkamer.nl.

**College en managementteam
van links naar rechts:**

- Karel te Lindert, directeur stafdirectie Bedrijfsvoering
- Maurits de Brauw, secretaris
- Peter van der Knaap, directeur onderzoeksdirectie II
- Ellen van Schoten, directeur onderzoeksdirectie I
- Roel Praat, directeur stafdirectie Beleid en Communicatie
- Mark van Twist, collegelid in buitengewone dienst
- Gerrit de Jong, collegelid
- Cees Vermeer, directeur onderzoeksdirectie III
- Saskia J. Stuiveling, president

Collegelid Pieter Zevenbergen en collegelid in buitengewone dienst Paul Doop staan niet op de foto.

Bibi de Vries:
**‘Houd meer toezicht
op toezichthouders’**

‘Ik hoop dat de Algemene Rekenkamer haar tanden wil zetten in de groei van de toezichthouders zoals De Nederlandsche Bank, de Autoriteit Financiële Markten en de Nederlandse Mededingingsautoriteit. Er moet toezicht zijn op het toezicht, zodat de Tweede Kamer haar rol beter kan vervullen.’

‘Er moet toezicht zijn op het toezicht, zodat de Tweede Kamer haar rol beter kan vervullen.’

Aan het woord is Bibi de Vries, tot eind 2006 voorzitter van de Commissie voor de Rijksuitgaven van de Tweede Kamer. ‘Als de Algemene Rekenkamer dat zou doen, zou zij het parlement echt van dienst zijn. De toezichthouders zelf en de ministeries zullen het niet altijd leuk vinden, maar het is gewoon nodig. De Tweede Kamer heeft geen zicht op de regels die de toezichthouders maken en er is geen adequate controle op ze. Ze brengen veel administratieve lasten mee, ze delen boetes uit en ze groeien voortdurend in personeelsomvang. Het parlement kan dat zelf niet overzien, daar is de Algemene Rekenkamer voor nodig.’

De Vries is heel tevreden over de samenwerking tussen ‘haar’ voormalige commissie en het college van de Algemene Rekenkamer. Beide bewaken hun onafhankelijkheid, maar de ambtelijke en bestuurlijke contacten zijn goed.

Ze maakt zich zorgen over het VBTB-proces (het beoordelen van ministeries op hun concrete prestaties). ‘Nederland loopt daarin weliswaar voorop, maar de vermoeidheid is toegeslagen bij ministeries en bewindspersonen. Er is een herijking en professionalisering van het proces nodig. Het aantreden van een nieuw kabinet is een goed moment daarvoor. Natuurlijk kun je niet alle overheidsdoelen precies meten, maar het deugt niet dat het afleggen van verantwoording op steeds meer weerstand in een kabinet stuit. De Commissie Rijksuitgaven en de Algemene Rekenkamer zouden dat samen moeten agenderen. Ik hoop dat mijn opvolger in de Tweede Kamer daar een belangrijk punt van zal maken.’

De nieuwe voorzitter van de Commissie Rijksuitgaven van de Tweede Kamer, Ineke Dezentjé Hamming, komt uit het Rotterdamse. Haar ervaringen met de Maasstad komen nu goed van pas als het gaat om het beoordelen van beleidsprestaties. 'Het college van B en W had in 2002 afrekenbare doelen gesteld en dat heeft zeker invloed gehad op de raadsverkiezingen van 2006. Zulke doelen werken niet alleen negatief. Mensen worden niet alleen afgerekend. Het werkt ook positief in die zin dat een bestuurder er concreet voor burgers mee kan aantonen wat hij werkelijk tot stand heeft gebracht.' 'Verantwoordingdag in de Tweede Kamer vind ik heel belangrijk. Mijn wens is dat de Algemene Rekenkamer de rapporten die zij op Verantwoordingdag uitbrengt, toegankelijker maakt.'

Populariseren dus?

'Nee, dat gaat me te ver. Wel: beeldender maken en de teksten schrijven vanuit het perspectief van burgers. De Tweede Kamer kan er trouwens ook zelf veel doen om de verantwoording voor het publiek zichtbaarder te maken door er meer aandacht aan te schenken en door een andere wijze van behandeling.'

'De Tweede Kamer kan ook zelf veel doen om de verantwoording voor het publiek zichtbaarder te maken.'

Net als haar voorganger Bibi de Vries, vindt Ineke Dezentjé Hamming, dat de Algemene Rekenkamer een belangrijke rol moet spelen in het toezicht op toezichthouders. 'De inspecties staan toch op armlengte van een minister. Alleen de Algemene Rekenkamer is echt onafhankelijk.'

Ten slotte wil het VVD-Kamerlid dat de Tweede Kamer experimenteert met rapporteurs bij het beoordelen van begrotingen op de door ministeries geleverde prestaties. 'Laten we één commissielid namens een Vaste Commissie belasten met de taak een verantwoordingsverslag daar kritisch op te beoordelen. Dat commissielid rapporteert aan zijn/haar collega's die dan samen het debat met de minister aangaan. Op die manier maakt een commissie echt werk van haar controletaak en komen we verder dan wat losse opmerkingen van commissieleden tijdens het debat. Dan wordt 'van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording', VBTB, veel consequenter toegepast, en meer zoals het oorspronkelijk is bedoeld.'

Ineke Dezentjé Hamming:

‘Verantwoordingsrapporten moeten toegankelijker’

2 Onderzoek naar het functioneren van de overheid

De taken van de Algemene Rekenkamer zijn vastgelegd in de Comptabiliteitswet 2001. Deze wet draagt ons onder meer op om jaarlijks te onderzoeken of het financieel en het materieel beheer van de ministeries voldoen aan de eisen van rechtmatigheid, ordelijkheid en controleerbaarheid. Daartoe beoordelen we de jaarverslagen van de ministeries. Ook bekijken we hoe instellingen die geld krijgen van de rijksoverheid zich verantwoorden over dit publieke geld. De wet geeft ons voorts de mogelijkheid om bij instellingen die een subsidie van het Rijk ontvangen, het beheer en de besteding van die subsidie te onderzoeken. Met al deze activiteiten wil de Algemene Rekenkamer bewerkstelligen dat bij de rijksoverheid het proces van begroten en verantwoorden, en ook het toezicht daarop, verder verbetert. In dit hoofdstuk vermelden we de onderzoeken die we in 2006 op het terrein van verantwoording en toezicht hebben gepubliceerd. Een aantal daarvan beschrijven we uitgebreider. We eindigen met een doorkijk naar wat u aan onderzoek op het terrein van het functioneren van de overheid van ons kunt verwachten in het komende jaar.

Systematisch bijdragen aan verbetering begroting en verantwoording

Tabel 2.1 Systematisch bijdragen aan verbetering begroting en verantwoording

Onderzoek	Ministeries											Periode publicatie		Kosten in dagen*		
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	gepland	gerealiseerd	gepland
													2006	2006		
Selfassessment integriteit (SAINT)														2-3-06	224	198
Rapporten bij de jaarverslagen (25)														17-5-06	6.477	5.772
Rijk verantwoord 2005														17-5-06	74	78
Ontslagregelingen hogere ambtenaren bij het Rijk 2004 en 2005														17-5-06	248	292
Staat van de beleidsinformatie 2006														17-5-06	924	780
Controle van aangiften inkomstenbelasting particulieren														1-6-06	392	356
Grip op informatievoorziening, IT-governance bij ministeries														30-3-06	364	337
Totaal															8.693	7.853

Onze activiteiten binnen de pijler 'Verantwoording en toezicht' van de strategie zijn gericht op 'transparantie' en 'publieke verantwoording'. Centraal in onze aanpak staat de jaarlijkse beoordeling van de jaarverslagen van de ministeries en het overkoepelende jaarverslag van het Rijk. Daarnaast voeren wij onderzoeken uit naar specifieke (risico)gebieden. Voorbeelden waren in 2005 het onderzoek *Ontslagregelingen hogere ambtenaren bij het Rijk 2004 en 2005* en het onderzoek *Controle van aangiften inkomstenbelasting particulieren*.

Sluitend maken ketens toezicht en verantwoording

Tabel 2.2 Sluitend maken ketens toezicht en verantwoording

Onderzoek	Ministeries											Periode publicatie		Kosten in dagen*		
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	gepland	gerealiseerd	gepland
													2006	2006		
EU-trendrapport 2006														9-2-06	829	821
Reductie administratieve lasten voor het bedrijfsleven														31-3-06	349	370
Managementinformatie over inzetbaarheid Defensie														11-10-06	269	277
Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5														26-10-06	3.546	3.659
Achtergrondstudie: Goed bestuur tussen publiek en privaat														26-10-06	764	434
Totaal															5.739	5.561

* Het aantal dagen dat in totaal in 2006 en in voorgaande jaren aan de desbetreffende projecten is besteed.

Conform onze strategie richten we ons bij het doen van onderzoek naar ‘toezicht’ vooral op die terreinen waar toezichtsnormen nog in ontwikkeling zijn of waar voor de Algemene Rekenkamer nieuwe objecten van toezicht aan de orde komen. Ons uiteindelijke streven is steeds om antwoord te krijgen op de vraag of toezicht ‘werkt’ en of het toezicht de betreffende minister voldoende basis biedt om zich tegenover het parlement te verantwoorden. Een belangrijk aandachtsgebied binnen deze pijler is ook het financieel management van de Europese Unie en de verantwoording daarover. Ons jaarlijkse EU-trendrapport brengt de ontwikkelingen op dit gebied in kaart.

Toezicht speelt zich af op verscheidene terreinen, die met elkaar gemeen hebben dat er publieke belangen in het geding zijn: de uitvoering van publieke taken door niet-overheidsinstellingen, marktwerking (bijvoorbeeld in de zorg en in het openbaar vervoer), financiële bindingen met derden (zoals overheidssubsidies aan instellingen, bedrijven, garanties en staatsdeelnemingen), nieuwe financiële relaties (bijvoorbeeld constructies voor publiek-private samenwerking en concessies), de uitvoering van rijksbeleid door decentrale overheden en de naleving van regelgeving (door particulieren, bedrijven, instellingen enzovoort). Op elk van deze terreinen is sprake van een of meer vormen van toezicht. Om onderzoek te kunnen doen naar de effectiviteit daarvan, moet er een inventarisatie van het toezicht plaatsvinden en moeten er normenkaders worden ontwikkeld. Inmiddels zijn de meeste terreinen in kaart gebracht en is de normontwikkeling daar goed op weg.

Rapporten bij de jaarverslagen 2005

In ons jaarlijkse rechtmatigheidsonderzoek onderzoeken we of ministers het publieke geld dat zij beheren volgens wet- en regelgeving hebben geïnd en besteed. Dit onderzoek leidt uiteindelijk tot de goedkeuring van de rijksrekening zoals die in het Financieel Jaarverslag van het Rijk is opgenomen. Het gaat om een totaal van ongeveer € 190 miljard aan ontvangsten en ongeveer datzelfde bedrag aan uitgaven. Verder beoordelen we ook de informatie over beleid die in de jaarverslagen van de ministeries is opgenomen. Op Verantwoordingsdag, de derde woensdag in mei, presenteren wij onze rapporten bij deze jaarverslagen aan de Tweede Kamer. De minister van Financiën presenteert tegelijk het Financieel Jaarverslag van het Rijk samen met de jaarverslagen die door de ministers zijn opgesteld.

Op basis van de informatie in de jaarverslagen kunnen de Tweede Kamer en het kabinet debatteren over het gevoerde beleid, over de bereikte maatschappelijke effecten, de prestaties die daarvoor door de overheid geleverd zijn en de kosten die daarmee gemoeid waren. De informatie kunnen de Tweede Kamerleden gebruiken: de uit de verantwoording opgedane kennis kan bij een volgende begrotingsbehandeling bijdragen aan het maken van betere keuzes. Wij constateerden in ons onderzoek over 2005 dat de jaarverslagen van de ministeries steeds meer concrete informatie bevatten op basis waarvan een goed verantwoordingsdebat tussen Kamer en kabinet mogelijk is.

In de bedrijfsvoering signaleren we nog enkele risico's. Bij grote veranderingen binnen het Rijk vragen we daarom extra aandacht voor de consequentie van veranderingen voor de informatievoorziening, de ICT-systemen en voor de verandering in verantwoording en controle. Immers, een verantwoordelijke overheid is aanspreekbaar op haar handelen en zal ook in tijden van verandering moeten kunnen laten zien wat zij presteert en hoe zij functioneert. Ministers verantwoorden zich hierover zodat de Tweede Kamer in staat is om in verantwoordingsdebatten haar controlerende rol waar te maken.

Staat van de beleidsinformatie 2006

Staat van de beleidsinformatie 2006 is een onderzoek naar drie van de ongeveer vijftig beleidsprioriteiten van het kabinet-Balkenende II:

- Terugdringen voortijdig schoolverlaten
- Tegengaan van criminaliteit en overlast in de publieke ruimte
- Bevorderen van ruimtelijk beleid ten behoeve van burgers en bedrijven

We hebben onderzocht of deze maatschappelijk problemen verminderd zijn, of duidelijk is welke bijdrage het beleid daaraan heeft geleverd, of de ministers binnen de financiële budgetten blijven en of ministeries zich hierover goed verantwoorden. Het kabinet blijkt er nog niet helemaal in te slagen zich goed te verantwoorden over de drie onderzochte beleidsprioriteiten. Wij constateren namelijk dat er geen adequate informatie beschikbaar is om een antwoord te geven op de vraag of het beleid op deze drie terreinen werkt en hoeveel geld eraan is uitgegeven.

Verschillende toezeggingen die de ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie, en Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer naar aanleiding van ons rapport deden, zijn belangrijke aanzetten tot een betere informatievoorziening op de drie onderzochte terreinen. Wij hopen dat het kabinet op termijn daardoor de vraag kan beantwoorden of het beleid werkt en hoeveel geld wordt uitgegeven aan succesvol beleid.

Over het ruimtelijk beleid, een van de drie onderzochte beleidsprioriteiten, willen we nog enkele opmerkingen maken. Dit beleid van het kabinet zoals dat is opgenomen in de miljoenennota's van de afgelopen jaren, is volgens ons te algemeen geformuleerd. De doelstellingen zijn niet specifiek, niet meetbaar, hebben geen tijdshorizon en het kabinet heeft geen tussendoelen geformuleerd. Hierdoor is het moeilijk om het al dan niet succesvol zijn van het beleid zowel tussentijds als achteraf te beoordelen, en dus ook om het beleid zonedig bij te sturen of te herzien.

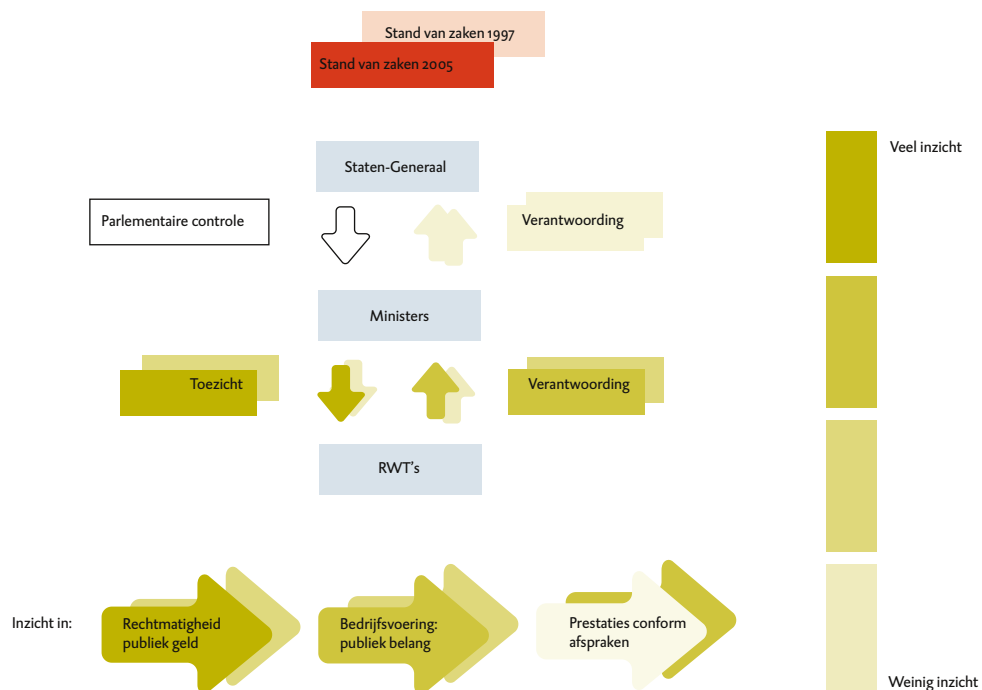
Het kabinet werkt voor het ruimtelijk beleid bovendien met niet op elkaar afgestemde beleidsdoelen: de doelstelling in de miljoenennota's sluit niet aan bij die uit de Nota Ruimte. We constateren dat ook in de laatste miljoenennota, die voor 2007, deze tekortkoming niet is hersteld.

Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5

Op 26 oktober 2006 publiceerden wij het vijfde en laatste deel van de onderzoeksreeks 'Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak'. Veel belangrijke taken die in wetten geregeld zijn, zoals medische zorg, onderwijs, uitvoering van de sociale zekerheid en handhaving van de openbare orde, worden uitgevoerd door deze rechtspersonen met een wettelijke taak (RWT's). In 1998 begon de Algemene Rekenkamer een meerjarig onderzoek met als doel te stimuleren dat ministers in 2005 de Staten-Generaal zouden kunnen informeren over het functioneren en presteren van deze instellingen. Bij elkaar geven deze instellingen jaarlijks ongeveer € 120 miljard aan publiek geld uit.

Uit het onderzoek over 2005 bleek dat het toezicht op de instellingen inmiddels aanzienlijk is verbeterd. De instellingen kunnen laten zien dat zij financiële middelen volgens wetten en regels innen en uitgeven. Ministers hebben zicht op de mate waarin de instellingen hun prestatieafspraken nakomen. De wet- en regelgeving rondom RWT's wordt ook goed nageleefd. In de figuur op de volgende pagina staat de verbetering weergegeven.

Maar wij hebben ook moeten constateren dat naar onze mening de Staten-Generaal onvoldoende inzicht wordt geboden in het functioneren en presteren van deze instellingen. Ten eerste vinden wij dat iedere minister aan de Staten-Generaal duidelijk moet maken wat de reikwijdte van zijn toezicht is: is dat alleen gericht op de financiële aspecten of ook op aspecten van publiek belang zoals de toegankelijkheid, betaalbaarheid en continuïteit van de publieke dienstverlening? Uit ons onderzoek blijkt dat sprake is van sterke verschillen in het toezicht tussen de ministeries. Soms is dat een bewuste keuze, bijvoorbeeld op basis van een risicoanalyse, soms helemaal niet. Ten tweede missen wij nog informatie over de financiële omvang van de RWT's, met name de gelden uit premies en uit heffingen van instellingen zelf.

Op het punt van toezicht door ministers en RWT's op het waarborgen van het publiek belang (bijvoorbeeld toegankelijkheid en betaalbaarheid van onderwijs, het verstrekken van uitkeringen en van documenten als kentekenbewijzen, uittreksels uit het kadaster en rijbewijzen) bestond nog geen gedeelde visie. Daarom hebben wij onder andere een conferentie georganiseerd over dat thema met vertegenwoordigers van instellingen uit ongeveer alle sectoren, toezichthouders, wetenschappers en kabinetsadviseurs. In het onderzoek bij de instellingen zelf troffen wij een wisselend beeld aan. Zo blijkt dat sommige instellingen veel initiatief tonen om te komen tot een goede governance en verantwoording. Deze initiatieven verdienen nog wel meer navolging: uit ons onderzoek bleek dat 11% van de instellingen (nog) geen publieke verantwoording aflegt. Wij vinden dat daarom een algemene wettelijke publicatieplicht voor alle publieke instellingen zoals RWT's noodzakelijk is.

Het kabinet kon zich grotendeels in ons rapport vinden, met uitzondering van onze kritiek op de informatievoorziening aan de Staten-Generaal en op het toezicht op het waarborgen van het publiek belang. Het kabinet gaf aan het niet noodzakelijk te vinden dat iedere minister voor zijn RWT's en ZBO's informatie aan de Staten-Generaal moet bieden over de reikwijdte van het toezicht. Verder stelt het kabinet dat de jaarverslagen van de ministeries geen inzicht hoeven te bieden in de financiële omvang van alle geldstromen bij de RWT's (en ZBO's). Uiteindelijk hebben de Staten-Generaal over deze punten het laatste woord.

Managementinformatie over inzetbaarheid Defensie

De Algemene Rekenkamer heeft in 2006 onderzoek gedaan naar de maandrapportages van de defensieorganisatie aan de minister van Defensie over de inzetbaarheid van de defensie-eenheden.

Deze maandrapportages moeten de departementsleiding inzicht geven in de mate waarin de operationele doelstellingen uit de defensiebegroting worden gerealiseerd. Deze doelstellingen zijn nader uitgewerkt in het zogeheten gereedstellingsplan van de Commandant der Strijdkrachten.

De belangrijkste conclusie uit ons onderzoek was dat de maandrapportages (nog) niet geschikt zijn om dat inzicht juist en volledig op te leveren. Dat is onwenselijk, omdat daardoor de veiligheid van de militairen en het slagen van een missie mogelijk in gevaar zou kunnen komen. Onvolledige en onbetrouwbare informatie zou ertoe kunnen leiden dat tijdens een missie blijkt dat de militairen onvoldoende getraind zijn om de taken waarvoor ze zijn uitgezonden, goed uit te voeren, met alle risico's van dien.

In zijn antwoord schreef de minister dat de voortdurende verbetering van de kwaliteit van managementinformatie binnen het Ministerie van Defensie veel aandacht krijgt. De aanbevelingen uit het onderzoek van de Algemene Rekenkamer zal het ministerie gebruiken om op onderdelen het proces van het totstandkomen van de maandrapportages te verbeteren. De minister heeft aangegeven dat hij, indien de capaciteit van de Algemene Rekenkamer dit toelaat, een ruimer opgezet vervolgonderzoek in 2007 of 2008 op prijs zou stellen.

Anneke van Zanen:

‘De vorm van de boodschap van de Algemene Rekenkamer heeft invloed op het effect’

De rapporten van de Algemene Rekenkamer zijn voor de modale bestuurder en ambtenaar in Den Haag slechts één van de vele bronnen die zijn/haar aandacht vragen. Anneke van Zanen-Nieberg, tot voor kort directeur bij de Algemene Rekenkamer, was zich daar goed van bewust. Zij is nu plaatsvervangend secretaris-generaal op het Ministerie van Justitie, een ministerie dat voorheen onder ‘haar’ directie viel.

‘Ik ben ervan overtuigd dat de wijze waarop wij destijds over de IND hebben geschreven en de conclusies hebben geformuleerd, gevolgen heeft gehad voor de ontvangst van het rapport en de uitvoering die aan de aanbevelingen is gegeven. Zo heeft de presentatie door middel van stroomschema’s over de aantallen afgehandelde zaken door de IND bijgedragen om het *onjuiste* beeld dat de IND voornamelijk asielzaken behandelt om te buigen.’

Van Zanen heeft zich er in haar werk bij de Algemene Rekenkamer voor ingespannen kortere rapporten uit te brengen, met meer tabellen en grafieken. Daarbij merkt ze wel op dat je het toepassen van grafische technieken en tabellen altijd met verstand moet blijven doen. Door de vereenvoudiging van informatie kan de impact soms groter zijn.

In de internationale *peer review* van de Algemene Rekenkamer is aandacht gevraagd voor de vaak informele contacten met ministeries. Van Zanen: ‘In accountantsland moet je veel aandacht besteden aan de verwachtingen die je wekt. Verkeerde verwachtingen over de aard van een rapportage en van de aanbevelingen kun je voorkomen door met de geauditeerden te praten en informele contacten te onderhouden. Onbegrip is erger dan informeel omgaan met de geauditeerde partij. Het getuigt van kracht wanneer je de dialoog aangaat. En dialoog aangaan betekent niet dat je niet meer onafhankelijk kunt oordelen, maar betekent dat je transparant bent over hoe je tot je oordeel komt.’

‘In accountantsland moet je veel aandacht besteden aan de verwachtingen die je wekt.’

‘Elke rechtmatigheidsfout tast het vertrouwen van de burger aan.’

Nieuwe directeur Ellen van Schoten:

‘Het gaat om vertrouwen in en leren door de overheid’

Sinds 1 oktober 2006 is Ellen van Schoten weer terug bij de rijksoverheid. Ze werkte vroeger bij twee ministeries, ging toen naar een grote particuliere accountantsorganisatie en is nu directeur bij de Algemene Rekenkamer. Het rechtmatigheidsonderzoek heeft haar volledige aandacht.

‘Het gaat om de elementaire vraag naar de juiste besteding van overheidsgeld. Elke rechtmatigheidsfout tast het vertrouwen van de burger aan. De overheid moet transparant zijn en integer. De Staten-Generaal gebruiken onze rapporten bij haar democratische controle. Wij controleren voor een groot deel op basis van het werk van de accountantsdiensten van de ministeries. Dat wordt wel eens overbodig gevonden omdat het dubbelop zou zijn. Maar er is geen sprake van een kluwen ambtenaren die elkaar loopt te controleren.’
‘Je hoort ook wel dat de controletolerantie opgerekt zou mogen worden. We hanteren nu een marge van één procent voor fouten. Maar dat oprekken is niet de oplossing voor de controledruk. De oorzaak daarvan ligt in de ingewikkelde regelgeving die vereenvoudigd zou moeten worden. Die verantwoordelijkheid ligt bij de politiek.’

‘Er gaan ook stemmen op om de derde woensdag in mei, ‘Verantwoordingsdag’, waarop wij rapporteren over de prestaties van de overheid, maar weer af te schaffen. Sommigen pleiten daarvoor omdat de politiek er toch maar weinig belangstelling voor heeft. Maar het verantwoordingsproces moet juist een leerproces voor de overheid zijn. We kunnen kijken naar de wijze waarop we rapporteren aan de politiek. We kunnen meer aandacht geven aan de behoeften van de Tweede Kamer. Wat willen we met ons jaarverslag bereiken? Welke aspecten kunnen we erin betrekken zodat we vooraan in het debat kunnen staan? De lessen uit de verantwoording kunnen meegenomen worden in het debat over begroting en beleid. In plaats van het afschaffen van Verantwoordingsdag pleit ik voor twee verantwoordingsmomenten: de halfjaarcijfers op Prinsjesdag en de jaarcijfers op Verantwoordingsdag.’

3 Onderzoek naar het presteren van de overheid

De Algemene Rekenkamer doet naast onderzoek naar financieel en materieel beheer ook onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid: is het zonder verspilling uitgevoerd en heeft het opgeleverd wat het moest opleveren? In de Comptabiliteitswet 2001 is geregeld dat de Algemene Rekenkamer onderzoek kan doen bij het Rijk en bij instellingen die een publieke taak uitvoeren. Daarnaast mogen we bij instellingen die een subsidie, lening of garantie van het Rijk ontvangen, de geldstromen volgen tot aan de gebruiker. Met deze activiteiten willen we bijdragen aan het verbeteren van de prestaties van de overheid en aan de effectiviteit van het beleid. We richten onze onderzoeken op onderwerpen waarbij basisvoorzieningen voor de burger in het geding zijn. Onze prioriteiten zijn: publieke voorzieningen, veiligheid en duurzame ontwikkeling. In dit hoofdstuk vermelden we de onderzoeken die we op dit terrein in 2006 hebben gepubliceerd. Een aantal daarvan beschrijven we uitgebreider. We eindigen met een doorkijk naar wat u in het komende jaar van ons kunt verwachten.

Publieke voorzieningen

Tabel 3.1 Publieke voorzieningen

Onderzoek	Ministeries											Periode publicatie		Kosten in dagen*				
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	gepland	gerealiseerd	gepland	gerealiseerd	
												2006	2006					
Afstemming in de zorg																19-10-06	740	788
Werklozen zonder startkwalificatie																26-10-06	535	578
Totaal																	1.275	1.366

* Het aantal dagen dat in totaal in 2006 en in voorgaande jaren aan de desbetreffende projecten is besteed.

Een van de prioriteiten in ons onderzoeksprogramma is het doen van onderzoek naar basisvoorzieningen voor individuele burgers. Dit zijn diensten en soms goederen die de overheid verzorgt door middel van regulering en/of financiering. Soms is de overheid zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van publieke voorzieningen. Maar vaak zijn daar andere organisaties mee belast: publiekrechtelijke organisaties, private non-profit-organisaties of commerciële dienstverleners. De centrale vraag in ons onderzoeksprogramma is steeds of de burger krijgt wat hem door het Rijk, en de daarmee verbonden instellingen, in termen van beoogde effecten en te leveren prestaties in het vooruitzicht is gesteld.

Het domein van de publieke voorzieningen is in ons onderzoeksprogramma afgebakend, en beperkt zich tot de sectoren zorg, onderwijs en werk & inkomen.

We constateren in de sector zorg dat de bewindspersonen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) bijvoorbeeld wel aangeven dat ze betere afstemming in de zorg willen, maar dat zij deze voornemens niet in meetbare doelen vertalen. In het algemeen kunnen we voor de zorg zeggen dat doelen van beleid niet helder zijn, waardoor het voor uitvoerende partijen (zoals provincies, gemeenten en publieke instellingen) niet altijd duidelijk is wat de bewindspersonen van hen verlangen.

Voor de sector onderwijs geldt vooral dat overheidsbeleid niet elk begrotingsjaar of elke kabinetsperiode bij nul zou moeten beginnen. Het lerend vermogen van de overheid blijkt soms echter beperkt. Bovendien is het zicht van de overheid op de onderwijskwaliteit en op de problemen in de praktijk vaak niet scherp.

In de sector werk en inkomen zien we vooral dat het stelsel van sociale zekerheid solide is, maar dat er in de uitvoering verbeteringen mogelijk zijn. Regionale samenwerking, bijvoorbeeld, ontstaat niet spontaan zo blijkt uit ons onderzoek. Prikkel vanuit de overheid zijn nodig. Tijdelijke subsidiemaatregelen en opeenvolgende beleidswijzigingen werken daarbij remmend.

Veiligheid

De bevindingen die uit onze onderzoeken naar veiligheid naar voren komen, zijn vergelijkbaar met onze onderzoeksresultaten op andere beleidsterreinen. Zo is er ook bij de uitvoering van het veiligheidsbeleid vaak sprake van een gebrekkige onderlinge informatie-uitwisseling en samenwerking. Verder constateerden wij dat in een aantal situaties beleid op beleid werd gestapeld zonder dat het eerst geformuleerde beleid tot uitvoering is gekomen. Deze uitvoeringsproblemen zijn urgent: ze kunnen immers de veiligheid en mogelijk zelfs het leven van burgers in gevaar brengen.

Duurzame ontwikkeling

Het maken en uitvoeren van beleid voor duurzaamheid is om twee redenen uitdagend. Ten eerste houdt het niet op bij de landsgrenzen. Juist rondom duurzame ontwikkeling en milieubescherming worden internationale verdragen gesloten, zoals het Kyoto-protocol van 1998. Daarin hebben 39 industrielanden afspraken gemaakt over vermindering van de uitstoot van broeikasgassen.

Ten tweede vergt duurzaamheidsbeleid vaak een lange adem. Bij de beoordeling van dit beleid is niet zozeer de snelheid, als wel de beweging en de richting van dat beleid belangrijk. 'Zijn er heldere doelen gesteld?' is de vraag waar het om draait. Uit onze rapporten blijkt dikwijls dat we deze vraag dan met 'nee' moeten beantwoorden. We zien onduidelijk beleid en vaag geformuleerde beleidsdoelen.

Het is niet eenvoudig een langetermijndoel overeind te houden als er tegelijkertijd gewerkt moet worden aan tal van kortetermijndoelen. Op dit punt kan de rijksoverheid nog een slag maken, vinden we. Te vaak zijn de (langetermijn)doelen op het gebied van milieu en duurzaamheid niet goed uitgewerkt en te weinig geoperationaliseerd.

Wanneer de landelijke doelen op het gebied van milieu en duurzaamheid onduidelijk zijn, werkt dat door op het niveau van de lokale overheden, waar bovendien andere belangen kunnen spelen. Sterke betrokkenheid op lokaal niveau begint volgens de Algemene Rekenkamer met heldere normen op landelijk niveau.

Tabel 3.2 Duurzame ontwikkeling

Onderzoek	Ministeries													Periode publicatie		Kosten in dagen*	
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	gepland	gerealiseerd	gepland	gerealiseerd
														2006	2006		
Ecologische hoofdstructuur (EHS)															5-10-06	691	872
Marine pollution from ships															18-10-06	66	79
Totaal																757	951

Tabel 3.3 Overige doelmatigheidsonderzoeken

Onderzoek	Ministeries													Periode publicatie		Kosten in dagen*	
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	gepland	gerealiseerd	gepland	gerealiseerd
														2006	2006		
Beleidsvrijheid en specifieke uitkeringen															23-3-06	803	818
Totaal																803	818

* Het aantal dagen dat in totaal in 2006 en in voorgaande jaren aan de desbetreffende projecten is besteed.

Afstemming in de zorg

Het onderzoek *Afstemming in de zorg* gaat over de zorg bij chronische aandoeningen, met als voorbeelden depressie en rug-, nek- en schouderklachten. Mensen met een chronische aandoening hebben meestal met verschillende zorgverleners te maken. Om te voorkomen dat een patiënt tegenstrijdige medische adviezen krijgt, vele malen hetzelfde verhaal moet vertellen en bovendien om kosten te besparen, is goede afstemming tussen zorgverleners belangrijk. Ook de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) beschouwt dergelijke afstemmingsafspraken als een voorwaarde voor continuïteit van zorg, en heeft al in 1991 gemeld dat te willen stimuleren. In 2006 constateren wij dat – ondanks een aantal goede praktijkvoorbeelden – de afstemming maar schoorvoetend op gang komt. Patiënten met een chronische aandoening zelf bevestigden dit: een op de drie patiënten beoordeelde in 2005 de afstemming als matig of slecht. Dat was in 2002 ook al zo.

Wij hebben voor ons onderzoek 27 afstemmingsinitiatieven bezocht waarbij succesvol wordt samengewerkt tussen bijvoorbeeld huisartsen, GGZ-medewerkers, fysiotherapeuten en specialisten. Wij waren onder de indruk van het enthousiasme en de betrokkenheid van deze ‘pioniers’: zij laten in de praktijk zien dat afstemming kán, maar zij konden ons ook vertellen tegen welke grenzen en beperkingen zij aanlopen.

Wij hadden – terugkijkend op vijftien jaar beleid – een meer actieve en sturende rol van de minister van VWS verwacht, en vroegen in ons rapport daarom onder andere meer aandacht voor de verdere verspreiding van initiatieven, voor de inkoop van zorg, en voor het gebruik van normenkaders. De minister van VWS onderschreef veel van onze aanbevelingen, en wees op trajecten die uitgevoerd (gaan) worden binnen het nieuwe zorgstelsel dat in januari 2006 werd ingevoerd. Maar wij vinden het jammer dat de minister vooral vooruitkijkt, wat als belangrijk risico heeft dat lessen uit het verleden – volgens ons ten onrechte – onderbelicht blijven.

Werklozen zonder startkwalificatie

We hebben in 2006 onderzoek verricht naar het beleid van de rijksoverheid om de arbeidsmarktpositie van werklozen zonder startkwalificatie te verbeteren.

De werkloosheid onder laagopgeleiden is veel groter dan onder hoogopgeleiden. Nu de economie aantrekt is de aanpak van dit probleem extra actueel: er zijn immers meer kansen om deze werkloosheid aan te pakken omdat het aantal vacatures oploopt. Als er nu niets gebeurt, is het risico dat deze mensen niet meer uit hun werkloosheid komen, groot. Dat heeft vooral te maken met het feit dat onze economie zich steeds sterker baseert op kennis. Voor de ontwikkeling van de Nederlandse economie is het bovendien van belang dat iedereen die kan participeren op de arbeidsmarkt, dat ook daadwerkelijk doet.

De conclusie die we op grond van het onderzoek trekken, is dat de problematiek rond scholing voor werklozen zonder startkwalificatie van 23 jaar en ouder urgent is, maar dat de aanpak daarvan de afgelopen jaren onvoldoende van de grond is gekomen. De ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) hebben hun rol op dit gebied slechts beperkt ingevuld. Wetten en regels werken het oplossen van het probleem tegen en voorzieningen worden onvoldoende gebruikt. Ook is er te weinig structurele samenwerking tussen de betrokken organisaties in de regio's. Die samenwerking is noodzakelijk om werklozen te scholen.

Gegeven de geringe kansen van mensen die niet over een startkwalificatie beschikken, achten wij het van belang dat de komende jaren gewerkt wordt aan het versterken van hun positie op de arbeidsmarkt. Kwalificerende scholing in de vorm van leer-werktrajecten kan hierbij een belangrijke rol vervullen. De ministers van SZW en OCW moeten hiertoe regionale partijen zoals gemeenten en Regionale Opleidingscentra prikkelen om zich ondernemender op te stellen en stimuleren tot gezamenlijk investeren in duurzame re-integratie en scholing.

Wij zagen onze aanbevelingen vertaald in de brief 'Leren: dat werkt!', die de bewindspersonen van de Ministeries van SZW en OCW samen met de begroting 2007 aan de Tweede Kamer hebben aangeboden. In deze brief doen de bewindspersonen voorstellen om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren.

Beleidsvrijheid en specifieke uitkeringen

Specifieke uitkeringen zijn uitkeringen van ministeries aan decentrale overheden voor specifieke beleidsdoelen. Het is een instrument dat naast het Gemeente- en Provinciefonds bestaat. In ons onderzoek *Beleidsvrijheid en specifieke uitkeringen* dat op 23 maart 2006 werd gepubliceerd zijn we nagegaan op welke manier een verantwoorde keuze kan worden gemaakt tussen deze algemene uitkeringen en een specifieke uitkering. We hebben hiervoor een afwegingskader ontwikkeld, gebaseerd op de bestaande wettelijke regelingen daarover. De rijksoverheid zou voor een specifieke uitkering moeten kiezen als zij decentrale overheden in staat wil stellen zélf beleid te voeren, maar nog wel zelf verantwoordelijkheid wenst te dragen voor de collectieve resultaten hiervan. Wanneer het Rijk deze verantwoordelijkheid niet wenst te dragen, ligt een bijdrage via het Gemeentefonds of Provinciefonds voor de hand.

De minister van BZK heeft onze belangrijkste aanbevelingen voor een verantwoord gebruik van het instrument 'specifieke uitkering' overgenomen. Eén daarvan was greep te houden op het aantal en de werkingsduur van specifieke uitkeringen. Voor de uitvoering hiervan is de minister echter aangewezen op de medewerking van zijn/haar collega's in het kabinet. We constateren dat er in 2006, ondanks de saneringsoperatie van de commissie Brinkman, toch 29 nieuwe uitkeringen zijn ingesteld. We hopen dat nieuwe uitkeringen een vervaltermijn krijgen, zodat de betreffende bewindspersonen van tijd tot tijd nut en noodzaak moeten afwegen.

De laatste jaren krijgen decentrale overheden binnen een specifieke uitkering meer vrijheid in de besteding van deze middelen. De gedachte is dat ze hierdoor beter kunnen inspelen op specifieke lokale problemen en zo maatschappelijke problemen beter kunnen aanpakken. In ons onderzoek zijn we nagegaan of deze verwachtingen in de praktijk ook uitkomen. Onze conclusie was dat decentrale overheden er vaak nog niet in slagen om specifieke uitkeringen in te zetten voor een effectieve, op maat gesneden uitvoering van beleid. Terwijl maatwerk de bedoeling was, is er toch nogal eens sprake van 'confectiebeleid'. De ruimere bestedingsmogelijkheden worden dus vaak nog niet goed benut.

We bevalen de betrokken ministers aan om als zij op papier voor beleidsvrijheid kiezen, ook feitelijk afstand te bewaren, te zorgen voor voldoende beleidsrust en voor nieuwe decentrale taken ook extra capaciteit ter beschikking te stellen. Het Rijk zou verder decentrale overheden moeten aansporen meer werk te maken van de analyse van de eigen lokale problemen en op basis daarvan ook eigen keuzes te maken.

Veiligheid

Onderzoek	Departementen													Periode publicatie	
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	2007	2008
Presteren en functioneren justitiële jeugdinstellingen															
Bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering															
Crisisbeheersing/rampenbestrijding															
Functioneren van de Koninklijke Marechaussee															
Trends en structuren op het terrein van veiligheid															
Aanpak veelplegers															

Duurzame ontwikkeling

Onderzoek	Departementen													Periode publicatie		
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	2007	2008	2009
Tariefstelling stadsverwarming																
Subsidie-regeling Milieukwaliteit elektriciteitsproductie (MEP)																
Bescherming van natuurgebieden																
CO ₂ -emissiehandel																
Duurzame mobiliteit																
Drinkwater in ontwikkelingslanden																
Herstructurering bedrijventerreinen																
Duurzaamheid intensieve veehouderij																
Energiebesparing																
Duurzame visserij																

Overige doelmatigheidsonderzoeken

Onderzoek	Departementen													Periode publicatie		
	AZ	BZ	Just	BZK	OCW	FIN	DEF	VROM	V&W	EZ	LNV	SZW	VWS	2007	2008	2009
Terugblik 2007																
Problemen in de uitvoering, kansen in de keten																
Terugblik 2008																
Lissabon-afspraken																
Monitoring vererving Joint Strike Fighter*																

* Publicatie twee maal per jaar

Gerard Wolters:

**‘Ook voor de Algemene
Is dit het correcte feitel**

Rekenkamer geldt: ijke beeld?’

‘De Algemene Rekenkamer heeft een echte
controlefunctie en dat is iets anders dan het
toezicht dat wij uitoefenen’

Gerard Wolters, inspecteur-generaal van de VROM-inspectie, heeft ruime ervaring met de onderzoeksaanpak van de Algemene Rekenkamer en met de taakafbakening tussen de rijksinspecties en de Algemene Rekenkamer. Van hem hoeft er aan het stelsel niet te worden gemorreld. De aansluiting van het werk tussen beide soorten instanties is wat hem betreft oké. Die taakverdeling houdt op hoofdlijnen in dat de inspecties de uitvoeringspraktijk van het beleid kritisch volgen, maar niet het beleid zelf evalueren. Dat laatste valt onder het doelmatigheidsonderzoek van de Algemene Rekenkamer.

‘Deze twee taken vullen elkaar aan. De Algemene Rekenkamer heeft een echte *controle*functie en dat is iets anders dan het toezicht dat wij uitoefenen,’ zegt Wolters.

In de praktijk vullen ook de rapporten van beide instanties elkaar aan. ‘Ik ben blij dat de Algemene Rekenkamer vaak de rapporten van de inspecties als basis neemt van haar eigen onderzoek.’ Toch behoeft zo’n rekenkameronderzoek in de beginfase wel eens correctie, zo is zijn ervaring. ‘Bij het onderzoek naar de bodemsanering had de Algemene Rekenkamer eerst geen goed actueel beeld van de kwaliteit van de uitvoering van de bodemsaneringen. In een gezamenlijk proces hebben we dat kunnen corrigeren. Daarna verscheen een Rekenkamerrapport met een analyse en aanbevelingen met betrekking tot de verbetering van het toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de bodemsaneringen door de decentrale overheden waarin het ministerie zich goed kon vinden.’

‘Het is heel belangrijk dat de Algemene Rekenkamer de feitenbasis van haar onderzoek goed afstemt en verifieert bij de kenniscentra van de ministeries, zoals de inspecties. Telkens weer moet ook de Algemene Rekenkamer zich afvragen: is dit het juiste feitelijke beeld waarop we onze evaluaties kunnen baseren?’

Twijfels over de onafhankelijkheid van inspecties heeft Wolters niet: ‘Met dergelijke beweringen ben ik het totaal niet eens. Het zou impliceren dat inspecties conclusies zouden veranderen onder druk van beleid. Dat heb ik nog nooit meegemaakt en het is volstrekt niet aan de orde.’

‘Een institutionele samenwerking van inspecties en Algemene Rekenkamer zou effectief en efficiënt zijn.’

Kete Kervezee:

‘Koppel inspecties aan Algemene Rekenkamer’

Kete Kervezee, tot begin 2007 inspecteur-generaal van het onderwijs, komt met een opmerkelijke suggestie: zoek eens uit of het zinvol is de inspecties die nu onder de ministers vallen, te koppelen aan de Algemene Rekenkamer, bijvoorbeeld door ze in een specifieke eenheid van de Algemene Rekenkamer onder te brengen. Vanwaar die suggestie?

Het idee van mevrouw Kervezee is ingegeven door haar ervaring dat er veel te weinig aandacht is voor langetermijneffecten van beleid. ‘Iedereen vindt het gewoon dat Verkeer en Waterstaat investeringen in rijkswegen of waterkeringen doet met een horizon van dertig of vijftig jaar. Bij de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor jongeren is daar geen sprake van. Er wordt vooral naar de effecten op de termijn van vier jaar gekeken en naar de directe kosten van bepaalde maatregelen. Maar het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft uitgerekend dat een jongere die buiten de boot valt, op levensloopbasis 1,2 à 1,5 miljoen euro kost aan zorg, uitkeringen, opvang en dergelijke, nog afgezien van de gemiste levenskwaliteit van die man of vrouw. Als je bij een lage schatting - duizend jongeren - dat kunt voorkomen, heb je al anderhalf miljard verdiend.’

‘Bij de Onderwijsinspectie komen we aan dit soort beleidsevaluaties niet toe. Onze taak is over de actuele situatie te rapporteren. Voor langetermijnanalyses hebben wij geen capaciteit en geen data. Ik heb daarom hiervoor aandacht gevraagd van het beraad van inspecteurs-generaal waartoe ook de secretaris van de Algemene Rekenkamer behoort. Ik denk dat de taken van de Algemene Rekenkamer en de inspecties elkaar heel goed aanvullen. De Algemene Rekenkamer heeft het voordeel van de grote onafhankelijkheid. De inspecties zitten echter dicht tegen de ministeries en de ministers aan. Daardoor zijn de inspecties meer met de effecten van het beleid binnen één kabinetsperiode bezig. Dat begrijp ik wel, maar daardoor is er te weinig aandacht voor winst van langetermijninvesteringen.’

‘Een institutionele samenwerking van inspecties en Algemene Rekenkamer zou effectief en efficiënt zijn. De verschillende inspecties kunnen dan ook *onderling* beter samenwerken. Het zou passen in het streven naar het verminderen van toezichtlasten.’

Kete Kervezee is sinds begin 2007 inspecteur-generaal van de Inspectie Werk en Inkomen. Ze blijft dus lid van het beraad van inspecteurs-generaal. Daar wil ze deze discussie aan de orde blijven stellen.

4 Projecten in binnen- en buitenland

De Algemene Rekenkamer wil een bijdrage leveren aan goed openbaar bestuur. Dat doen we door kennis uit te wisselen en samen te werken met relevante partijen (zoals rekenkamers, overheden en overheidsorganisaties) in binnen- en buitenland. In eigen land bieden we provincies en gemeenten onze kennis en ervaring aan bij het oprichten van lokale en provinciale rekenkamers. En via onze lidmaatschappen van verenigingen van rekenkamers nemen we deel aan bijeenkomsten en werkgroepen over bepaalde thema's. Ook binnen het Koninkrijk der Nederlanden hebben we samenwerkings- en ondersteuningsprojecten lopen. De samenwerking met de rekenkamers van de Nederlandse Antillen en van Aruba is in 2000 vastgelegd in een protocol. Eens in de twee jaar komen de colleges van deze drie rekenkamers bijeen om de resultaten van de samenwerking te evalueren en te besluiten over nieuwe projecten. Verder zijn we binnen de Europese Unie actief. We willen een bijdrage leveren aan het verbeteren van het EU-brede financieel management en in dat kader onderhouden wij contacten met onze zusterinstellingen binnen de EU-lidstaten en met de Europese Rekenkamer. Daarnaast ondersteunen wij de rekenkamers van tot de EU toetredende staten. We onderhouden ook internationale contacten over de grenzen van de EU heen. Met zusterinstellingen bijvoorbeeld, voor het uitwisselen van actuele kennis over rekenkameronderzoek en voor ontwikkelingen op controlegebied. We participeren bovendien actief in een aantal internationale projecten en samenwerkingsverbanden, met name in die landen waarop het beleid van de minister voor Ontwikkelings-samenwerking zich richt. In dit hoofdstuk beschrijven we enkele van de samenwerkingsprojecten waaraan we in 2006 hebben gewerkt. We eindigen dit hoofdstuk met een overzicht van de lopende internationale projecten.

Lokale rekenkamers

In 2006 moest elke gemeente in Nederland verplicht een rekenkamer of rekenkamerfunctie instellen. Vanaf het begin juichte de Algemene Rekenkamer het ontstaan van de gemeentelijke en provinciale rekenkamers toe. We hebben dan ook actieve bijdragen geleverd in de vorm van workshops en uitwisseling van kennis. We ondersteunen de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers al jaren krachtig. In 2006 ondersteunde de Algemene Rekenkamer de beoordeling van het beste rekenkamerrapport over 2005 door het secretariaat van de Goudvinkprijs te voeren. Collegelid De Jong is lid van het bestuur van de NVVR.

Ook andere banden met de lokale rekenkamers zijn hecht. Veel medewerkers van de Algemene Rekenkamer zijn betrokken bij het rekenkamerwerk in hun gemeente of provincie. We volgen het werk van onze lokale collega's nauwlettend en de rekenkamers weten ons te vinden wanneer ze ons nodig hebben.

Wereldwijde activiteiten

Op onderstaande wereldkaart is te zien waar de Algemene Rekenkamer wereldwijd actief is. Een aantal activiteiten zoals lidmaatschappen van internationale organisaties komen direct voor rekening van de Algemene Rekenkamer. We ondersteunen zusterinstellingen en verrichten – op verzoek – buitenlandse activiteiten. Deze worden bekostigd door de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken of door internationale organisaties zoals de Wereldbank en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Het capaciteitsbeslag van deze activiteiten op de organisatie is ongeveer 5%.

Tabel 4.1 Niet extern gefinancierde buitenlandactiviteiten 2006

Institutionele verplichtingen/ lerende organisatie	Acties/producten	Kosten in dagen*	
		gepland	gerealiseerd
Lidmaatschappen	Actieve deelname aan vergaderingen, bijdrage aan ontwikkeling methoden en technieken, informatie-uitwisseling	183	269
Bezoeken	Organisatie en deelname inkomende en uitgaande bezoeken (bestuurlijk en ambtelijk)	167	149
Informatieverzoeken	Behandeling van inkomende en uitgaande informatievragen van en aan zusterinstellingen	68	63
Harmonisation of Overseas Audit Practice (HOAP)	Gezamenlijk overleg met rekenkamers uit grote donorlanden over een gecoördineerde onderzoeksplan van donorgelden en de rol van rekenkamers van de ontvangende landen	20	27
Tsunami	Deelname aan de internationale activiteiten van rekenkamers ter verbetering van de transparantie, accountability en verantwoording van hulpstromen in geval van rampen	383	374
Environmental auditing	Deelname aan Intosai/Eurosai werkgroep	97	100
Eurosai-IT	Voorzitten van de Eurosai-werkgroep op het gebied van informatietechnologie	180	124
Incosai-congres 2007	Vorbereiding deelname aan congres	25	22
Intosai	Corruptie-enquête deel 2	16	3
Samenwerking met andere Rekenkamers op EU-gebied		140	154
JSF-conferentie	Voorzitter van een internationale conferentie van rekenkamers die zich bezighoudt met de transparantie, accountability en verantwoording van de toekomstige aanschaf van de Joint Strike Fighter als opvolger van de F-16-straaljager	193	154
Leren van ervaringen en kennis opgedaan in buitenland	Ontwikkelen van instrumenten ter bevordering van de uitwisseling van kennis en ervaring tussen medewerkers	30	4
Ontwikkelingssamenwerking/ externe controleurschappen	Advisering en verwerving van nieuwe samenwerkingsprojecten en externe controleurschappen	44	47
Ondersteuning en beheer	Diverse reguliere activiteiten ter ondersteuning van de uitvoering van het buitenlandbeleid	249	225
Totaal		1.795	1.715

Tabel 4.2 Ondersteuning zusterorganisaties in 2006

Zusterorganisatie	Acties/producten	Kosten in dagen*		Uitgaven** in €	Ontvangsten***in €
		gepland	gerealiseerd		
Nederlandse Antillen en Aruba	Opleidingsactiviteiten, bestuurlijke bijeenkomsten, gezamenlijk onderzoek	34	61	47.778	****
Letland 2	Samen met Britse National Audit Office versterken van Letse State Audit Office	20	7	6.267	12.648
Letland 3	Ondersteuning van de Letse State Audit Office bij onderzoek naar ontvangsten en het opzetten van een daarbij behorende organisatie-eenheid	31	34	24.401	44.248
Macedonië	Ondersteuning van de Macedonische rekenkamer bij het voldoen aan de internationaal geaccepteerde standaarden en het EU-acquis	250	205	246.205	250.000
Afrosai-E (IDI 3)	Ondersteuning van de (23) Engelssprekende rekenkamers in Afrika	180	105	142.067	103.050
Rwanda	Ondersteuning van de Rwandese rekenkamer bij het ontwikkelen van haar rechtmatigheids- en doelmatigheidsonderzoek	130	204	187.296	169.132
Indonesië	Ondersteuning bij actualisering/herziening van auditing standards	0	0	0	17.460
Kroatië	Ondersteuning van de Kroatische Rekenkamer	20	11	10.131	11.027
Roemenië	Ondersteuning van de Roemeense Rekenkamer	50	22	18.944	21.199
Albanië (initiatiefase)	Ondersteuning van de Albanese Rekenkamer	0	19	15.075	0
Turkije	Ondersteuning van de Turkse Rekenkamer	20	15	11.614	10.725
Tunesië	Ondersteuning van de Tunesische Rekenkamer	41	55	41.206	0
Totaal		808	738	750.984	639.489

* Het aantal dagen dat in 2006 aan de desbetreffende projecten is besteed.

** Personeelskosten tegen DAR-tarief (gemiddeld € 600 per dag) en de reis- en verblijfkosten in 2006.

*** Ontvangen in 2006 voor personeelskosten en reis- en verblijfkosten.

**** Hiervoor stond een budget van € 120.000 ter beschikking op de uitgavenbegroting.

Tabel 4.3 Audits bij internationale organisaties

Uitgevoerd in	Producten	Kosten in dagen*		Uitgaven** in €	Ontvangsten***in €	
		gepland	gerealiseerd			
2005	WEU	Externe accountants- controle 2004	28	31	23.924	20.908
	OPCW	Externe accountants- controle 2004	20	20	12.000	15.000
	Unmik/ Kosovo	Externe accountants- controle van het VN/ EU-budget 2002-2003	45	41	24.600	34.459
		Externe accountants- controle van het VN/ EU-budget 2004	173	140	107.255	128.692
Totaal 2005			266	232	167.779	199.059
2006	WEU	Externe accountants- controle 2005	24	11	9.110	10.150
	OPCW	Bijdrage audit informatiebeveiliging	25	23	13.800	14.560
	KCB	Audit Kosovo's Consolidated Budget 2005	60	55	41.052	46.346
Totaal 2006			109	89	63.962	71.056

* Het aantal dagen dat in 2006 aan de desbetreffende projecten is besteed.

** Personeelskosten en reis- en verblijfkosten.

*** Ontvangen in 2006 voor personeelskosten en reis- en verblijfkosten.

De ontvangsten in de tabellen 4.2 en 4.3 hebben gedeeltelijk betrekking op in 2005 verrichte activiteiten en voor andere delen op in 2006 verrichte activiteiten. De kostendekkendheid van projecten wordt definitief vastgesteld bij de definitieve afrekening bij de beëindiging van het project. Zie hiervoor tabel 5.6 in dit Verslag.

Wettelijke taken en institutionele verplichtingen

Met internationale activiteiten willen we bijdragen aan de realisatie van de strategie van de Algemene Rekenkamer. Internationale activiteiten moeten de uitvoering van onze wettelijke taken en institutionele verplichtingen ondersteunen: onderzoek naar de rechtmatigheid (met oog voor integriteit), doeltreffendheid en doelmatigheid van de inkomsten en uitgaven van de rijksoverheid en de daarmee verbonden organen. Deze activiteiten hebben ook betrekking op de samenwerkingsprojecten en -verbanden binnen het Koninkrijk en met de de sinds enkele jaren bestaande rekenkamers in het binnenland. Twee van onze activiteiten binnen dit thema, het Contact Comité en de samenwerking met de Nederlandse Antillen en Aruba, lichten wij hierna toe.

ContactComité EU-rekenkamers

De presidenten en auditors general van de nationale rekenkamers binnen de EU en van de Europese Rekenkamer komen één keer per jaar bijeen om te praten over hun onderlinge samenwerking op EU-terrein. Ze spreken vooral over:

- samenwerking met de Europese Rekenkamer (ondersteuning bij haar controlewerk in de lidstaten);
- samenwerking onderling (bijvoorbeeld gezamenlijk onderzoek op het terrein van de EU-structuurfondsen);
- afstemming over mogelijkheden om bij te dragen aan verbetering van de controle van en de verantwoording over EU-gelden (met name nationale rapporten).

Vooral op dit laatste vlak zijn er de afgelopen jaren ontwikkelingen. Zo heeft het Contact Comité in 2004 een werkgroep ingesteld onder leiding van de Algemene Rekenkamer, bedoeld om nationale rekenkamers te ondersteunen bij het opstellen van overkoepelende rapporten over financieel management van EU-gelden in eigen land. Met dergelijke rapporten dragen nationale rekenkamers bij aan de kennis over het beheer van en de controle op EU-gelden in de lidstaten en geven ze hun nationale parlementen en burgers informatie over de wijze waarop ze er in eigen land mee omgaan. Aanleiding voor de instelling van deze werkgroep was het verschijnen van ons eerste EU-trendrapport in 2003.

Inmiddels worden nationale rekenkamers ook door hun nationale regeringen en door de EU-instellingen als belangrijke actoren op EU-terrein beschouwd. Een voorbeeld hiervan dat de laatste tijd veel aandacht trekt, is de discussie rond de zogeheten lidstaatverklaring. Ter verbetering van het financieel management van de EU heeft zowel de Europese Commissie als het Europees Parlement de lidstaten gevraagd om jaarlijks een verklaring af te geven dat het EU-geld in eigen land goed wordt beheerd en correct wordt besteed. In drie landen (Denemarken, Nederland en het Verenigd Koninkrijk) is men inmiddels met het opstellen van een jaarlijkse lidstaatverklaring begonnen. In Nederland zal de verklaring door de minister van Financiën worden afgegeven en is de Algemene Rekenkamer gevraagd hierover een oordeel te geven ten behoeve van de Staten-Generaal.

Voor meer informatie over het Contact Comité is de eind 2006 gelanceerde website (www.contactcommittee.eu) te raadplegen.

Nederlandse Antillen/Aruba

De basis voor samenwerking tussen de rekenkamers van Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba is een protocol dat op 24 november 2000 ondertekend is. Het doel van de samenwerking is het ondernemen van gezamenlijke activiteiten, het uitwisselen van informatie en ervaring, het bevorderen van wederzijdse opleidingsmogelijkheden en het verlenen van onderlinge steun door inzet van medewerkers.

Een voorbeeld van die samenwerking is onze ondersteuning van de Algemene Rekenkamer Aruba (ARA) bij de uitvoering van een onderzoek naar vergunningverlening. Het eerste deel, over paspoorten, medische behandelingen in het buitenland en vergunningen voor openbaar personenvervoer, is in 2005 gepubliceerd. Aan het tweede deel, over verblijfs- en werkvergunningen, is in 2006 met enige vertraging verder gewerkt. Publicatie van dit rapport wordt verwacht in maart 2007.

Aan de zogenoemde *coördinated audit* naar de kustwacht werken alle drie de rekenkamers mee: van Aruba, de Antillen en Nederland. Het zijn meerdere onderzoeken die aan de hand van dezelfde probleemstelling, doelstelling en methode van onderzoek door de deelnemende landen worden uitgevoerd en die leiden tot afzonderlijke rapportages. De onderzoeken gaan over het functioneren van de Kustwacht van de Nederlandse Antillen en Aruba (KWNA&A) en de Kustwacht Nederland. In april 2005 is het rapport over de Kustwacht Nederland gepubliceerd. Het onderzoek naar de KWNA&A liep enige vertraging op en wordt naar verwachting in 2007 afgerond.

In de loop van 2006 kwamen de ARA en wij overeen dat wij ondersteuning zullen verlenen bij het versneld beoordelen van achterstallige jaarrekeningen van Aruba. De ondersteuning bestaat onder andere uit scholing en hulp bij het opstellen van een handleiding rechtmatigheidsonderzoek. In 2006 hebben de eerste voorbereidende werkzaamheden plaatsgevonden.

Volgens de huidige berichten houden de Nederlandse Antillen eind 2008 op te bestaan. Het ziet ernaar uit dat Curaçao en Sint Maarten de status van land binnen het Koninkrijk willen krijgen en de drie andere eilanden een status die vergelijkbaar is met die van een Nederlandse gemeente. In 2006 hebben hiervoor tal van voorbereidende activiteiten plaatsgevonden. Zo hebben medewerkers van ons en van de Algemene rekenkamer Nederlandse Antillen (ARNA), op verzoek van het Nederlandse Ministerie van Financiën, geparticipeerd in een breed samengesteld team Financieel Beheer onder leiding van dat ministerie. Ook het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en verschillende Antilliaanse organisaties waren daarin vertegenwoordigd. Er is onderzoek gedaan naar het financieel beheer van de Antillen en de eilandgebieden en naar hun schuldpositie. De aankomende nieuwe staatkundige situatie vraagt bovendien een nieuw ontwerp voor de rekenkamerfunctie(s). Gesprekken daarover zullen tijdig een oplossing moeten bieden zodat ook de rekenkamerfunctie staatkundig verankerd kan worden.

Lerende organisatie

De Algemene Rekenkamer wil een lerende organisatie zijn. Voor vergelijkbare organisaties moeten we de grens over. Met onze internationale activiteiten willen we niet alleen leren van anderen, maar willen wij ook anderen in de gelegenheid stellen om van ons te leren. Onze prioriteit ligt bij onderwerpen die passen binnen de strategie. De focus is gericht op zusterinstellingen, maar indien relevant willen wij ook informatie uitwisselen met internationale organisaties, universiteiten, ngo's, enzovoort. Drie van onze activiteiten binnen dit thema, de ontwikkeling van internationale standaarden, de tsunami-hulpgelden en de Global Working Group, lichten we hieronder toe.

Ontwikkeling internationale standaarden

Al enige jaren nemen we deel aan commissies van de internationale organisatie van rekenkamers Intosai, om zo bij te dragen aan de ontwikkeling van internationale standaarden op twee voor ons belangrijke terreinen:

- Financial Audit Guidelines

Binnen dit project, een samenwerkingsproject tussen Intosai en de International Federation of Accountants (IFAC), worden bestaande International Standards on Auditing (ISA's) van IFAC herzien en worden nieuwe ontwikkeld. Voor IFAC is het voordeel van de samenwerking dat de publieke sector beter dan voorheen in de - door accountants wereldwijd te hanteren - ISA's kan worden verwerkt. Voor Intosai is het voordeel dat concrete standaarden voor het (rechtmatigheids)onderzoek worden verkregen. De groep Intosai-experts, onder wie medewerkers van de Algemene Rekenkamer,

vervaardigt in aanvulling op de ISA's tevens 'practice notes'. ISA's en practice notes samen vormen door Intosai vast te stellen 'financial audit guidelines'.

- Guidelines for Internal Control Standards in the Public Sector

Deze richtlijnen zijn in de periode 2001-2004 ontwikkeld door een commissie van Intosai waaraan ook wij deelnamen, en sindsdien zijn de activiteiten gericht op verspreiding, verduidelijking en implementatie van de richtlijnen.

Bij diverse gelegenheden zijn de ontwikkelingen rond deze en andere internationale standaarden op de terreinen van auditing, internal control en externe verslaggeving aan de eigen organisatie gepresenteerd. Voor 2007 is een project gepland om deze standaarden explicieter in onze controlemethodieken te verwerken.

Door bij te dragen aan de ontwikkeling van internationale standaarden wendde we onze kennis en kunde aan ter versterking van wereldwijde audits binnen de publieke sector in het algemeen en rekenkameronderzoeken in het bijzonder. Onze participatie levert onszelf bovendien kennis en inzicht op in gezaghebbende opvattingen over de betrokken methodieken en concepten.

Het besef van het belang van de internationale standaarden voor ons werk is vergroot door voor dit thema ruimte te maken bij interne bijeenkomsten: een updatedag voor alle medewerkers en een bijeenkomst van de collega's die in internationale projecten actief zijn.

Tsunami

Eind december 2004 vond de verwoestende tsunami plaats in de Indische Oceaan.

De wereldwijde hulpacties die onmiddellijk op gang kwamen, leverden miljarden euro's op. De internationale rekenkamergemeenschap realiseerde zich al snel dat ze een rol kan spelen bij het antwoord op de vraag of deze tsunami-hulpgelden wel op een rechtmatige, efficiënte en effectieve wijze besteed worden. Immers, als het toegezegde geld daadwerkelijk gegeven wordt moet iemand controleren of het wel op de plaats van bestemming komt, waaraan het wordt uitgegeven en of dat op een effectieve, efficiënte en doelmatige wijze gebeurt.

Hiervoor is in november 2005 de 'Task Force on Accountability and Audit of Disaster-related Aid', ingesteld door Intosai, de internationale organisatie van rekenkamers. Onze president is de voorzitter van deze Task Force (www.intosai-tsunami.org). De Task Force wil de transparantie in en verantwoording over hulpstromen voor rampen verbeteren door lessen te trekken uit de tsunamiramp. Daardoor zijn rekenkamers en organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening beter voorbereid op rampen. Onder EU-voorzitterschap van Oostenrijk is in juni 2006 door de Oostenrijkse rekenkamer een internationale parlementaire conferentie georganiseerd over deze materie, waar onze president de activiteiten van deze Task Force heeft gepresenteerd. De Task Force ontwikkelde in 2006 nieuwe manieren voor het in kaart brengen van hulpstromen en voor het controleren van de besteding van hulpgelden via geografische informatiesystemen (satellietinformatie bijvoorbeeld) in Atjeh (Indonesië). De Task Force heeft ook een netwerk van relevante belanghebbenden opgebouwd. Dit laatste is niet altijd eenvoudig, omdat de Task Force wil samenwerken met organisaties die rekenkamers (nog) niet als hun 'natuurlijke bondgenoot' zien.

Global Working Group

De Global Working Group (GWG) is een jaarlijkse informele bijeenkomst van presidenten en auditors general van een aantal vooraanstaande Rekenkamers van over de hele wereld. De GWG is in 2000 opgericht op initiatief van de auditor general van de Verenigde Staten en telt momenteel achttien leden, waaronder de Algemene Rekenkamer. Het initiatief kwam voort uit de wens van een aantal auditors general om elkaar vaker en informeler te ontmoeten om te kunnen discussiëren over zaken die binnen de internationale Rekenkamergemeenschap spelen.

Een initiatief van de GWG dat het afgelopen jaar gevolgen had voor ons is de 'peer review' (zie voor meer informatie pagina 56). In 2006 is de Algemene Rekenkamer doorgelicht door een onderzoeksteam samengesteld uit de rekenkamers van Noorwegen, Groot-Brittannië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika. Het team heeft enkele positieve conclusies getrokken, met name over professionaliteit, maar heeft ook opgemerkt dat de kwaliteitsgarantie van het onderzoek beter kan, net als de focus in en de planning van onderzoeken.

Tijdens de GWG-bijeenkomst in 2006 is extra aandacht besteed aan de juridische status van Rekenkamers en de mogelijkheden die Rekenkamers hebben om te evalueren wat het resultaat is geweest van gepubliceerde rapporten. In het kader van integriteitsvraagstukken hebben wij het Self Assessment Integriteit instrument (SAINT) gepresenteerd, dat inmiddels voor internationaal gebruik getest wordt door enkele GWG-leden.

Een van de eerste initiatieven van de GWG was de oprichting van AGNet. Deze internetapplicatie moet de communicatie en kennisuitwisseling tussen leden bevorderen door het aankondigen van onderzoeken en rapporten, door het delen van informatie en door een database van contacten. Helaas blijkt in de praktijk dat de GWG-leden het AGNet nog niet optimaal benutten.

Capacity building

In toenemende mate wordt in de internationale gemeenschap de rol van rekenkamers bij het verkrijgen en behouden van goed openbaar bestuur onderkend. De functie van een rekenkamer of een soortgelijke organisatie is niet meer weg te denken als het gaat om het bevorderen van publieke verantwoording en het vergroten van transparantie van overheidshandelen. Wij zien het als onze taak zusterinstellingen en relevante internationale organisaties te helpen hun verantwoordelijkheden op dit terrein waar te maken. Wij willen daarmee bijdragen aan de institutionele 'capacity building' van zusterinstellingen en van internationale organisaties. Twee projecten binnen dit thema, in Roemenië en Rwanda, lichten we hieronder toe.

Roemenië

Om rekenkamers in nieuwe EU-lidstaten te helpen bij het opbouwen van hun kennis en vaardigheden, nemen we deel aan een project bij onze Roemeense zusterinstelling. Het gaat hier om een door de EU georganiseerde zogeheten 'twinning' (projectmatige samenwerking van overheidsorganisaties) waarbij rekenkamers van tot de EU toetredende landen gekoppeld worden aan hun zusterinstellingen in EU-lidstaten. Op verzoek van de Spaanse rekenkamer, de hoofduitvoerder van het project in Roemenië, assisteren wij bij de verdere ontwikkeling van computertoepassingen als hulpmiddel voor controles. In een workshop hebben we de Roemenen onder andere geleerd hoe ze doelmatigheidsonderzoek kunnen doen door het vergelijken van salarisbestanden. Voor 2007 staan proefonderzoeken gepland voor computergebruik bij controle op de belastinginning en voor het vervaardigen van een handboek op dit gebied. Verder zullen we een bijdrage leveren aan het beleid van de Roemeense collega's op het gebied van fraude- en corruptiebestrijding en voor de controle op EU-fondsen.

Rwanda

Sinds 2000 ondersteunen wij samen met de Zweedse rekenkamer de nog jonge *Office of the Auditor General* (OAG) van Rwanda. Wij proberen een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Strategisch Plan van de OAG door kennisoverdracht, door als klankbord te fungeren en door mee te werken aan de ontwikkeling van beleid, processen en instrumenten.

Een goed voorbeeld uit 2006 van deze samenwerking is de ontwikkeling van de relatie tussen de rekenkamer en haar omgeving, vooral het parlement en de pers.

Eerder in dit project was er een analyse gemaakt van de voornaamste stakeholders van de OAG, is het krachtenveld in kaart gebracht en hebben we communicatietrainingen verzorgd. De volgende vraag was hoe de externe contacten te versterken.

Ten eerste heeft een studiebezoek van parlementariërs en rekenkamervertegenwoordigers aan Nederland en het Verenigd Koninkrijk, naast het kweken van wederzijds begrip, geresulteerd in de aanzet tot oprichting van een Rwandees *Public Accounts Committee* binnen het parlement.

Ten tweede heeft de OAG in april 2006 de ongebruikelijke en gedurfde stap genomen om de media voor een voorlichtingsbijeenkomst uit te nodigen. Er kwamen 32 journalisten van kranten, radio en televisie op af. De Auditor General presenteerde haar werk, de voorzitter van de parlementaire begrotingscommissie onderstreepte het belang van samenwerking tussen het parlement en de rekenkamer, er werd een vergelijking met Nederland gepresenteerd en de journalisten werden ingewijd in de terminologie van een rekenkamerrapport. De dag eindigde met lof van de deelnemers en met een kritiekpunt: dat zo iets veel eerder georganiseerd had moeten worden.

In december presenteerde de OAG zijn jaarverslag. De vele vragen van parlementariërs en de artikelen op de voorpagina's van de kranten bewezen het nut en de impact van de projectactiviteiten.

Wij merken dat onze ervaringen (goed en minder goed) op een bescheiden manier kunnen helpen bij het kiezen van de juiste weg, bij de ontwikkeling van onderzoeksmethodieken en bij de groei van de OAG tot gezaghebbend instituut.

Internationale projecten in de toekomst

Hieronder treft u een beknopt overzicht aan van de internationale projecten van de Algemene Rekenkamer in 2007 en volgende jaren. In het Werkprogramma 2007 op www.rekenkamer.nl kunt u een actuele en inhoudelijke toelichting vinden per project.

Project	Thema's	Globale looptijd projecten		
		2007	2008	2009/2010
	Wettelijke taken en institutionele verplichtingen Lerende organisatie Capacity building			
Parallele audit naar EU-structuurfondsen				
Kroatië				
Roemenië				
Congres Intosai 2007 Mexico				
Environmental auditing				
Externe controle van Assembly of Western European Union (WEU) 2005-2007				
Eurosai IT				
Congres Eurosai 2008 Polen				
Organisation for Protection of Chemical Weapons (OPCW)				
Albanië				
Intracommunautaire BTW-fraude				
Kwaliteitsbewaking hoger onderwijs				
Macedonië				
Samenwerking met Nederlandse Antillen en Aruba				
Samenwerking met andere Rekenkamers op EU-gebied				
Tsunami-project: bevordering transparantie bij rampen				
Rwanda (fase 2 en drie)				
Afrosai-E (IDI 3 en IDI 4)				
Tunesië				
Diverse samenwerkingsactiviteiten, waaronder Intosai, Eurosai en HOAP				

Auditor-General Macedonië:

‘Wij willen onze onafhankelijkheid vergroten’

‘Het grote verschil met onze Nederlandse collega’s zit in de constitutionele positie. In Nederland staat de Algemene Rekenkamer in de grondwet, onze *State Audit Office* is alleen bij wet geregeld. Wij proberen uitdrukkelijk een plaats in de constitutie te krijgen. Bovendien zijn we financieel niet onafhankelijk omdat we onderdeel uitmaken van de overheidsbegroting. Wij streven naar dezelfde mate van onafhankelijkheid als onze EU-zusterorganisaties, zoals ook voorgeschreven door de Europese Commissie en de Lima Declaratie. We verwachten dat dit zal worden bereikt onder de nieuwe *State Audit Law*.’ Aan het woord is de Auditor-General van de Macedonische Rekenkamer, Dr. Dragoljub Arsovski.

De Algemene Rekenkamer heeft met de rekenkamer van Macedonië (twee miljoen inwoners) een *twinningproject*. Dat houdt in dat de Algemene Rekenkamer haar Macedonische zusterorganisatie, die pas tien jaar bestaat, helpt bij het opbouwen van een volwaardige structuur en bij het structureren van het werk.

Arsovski: ‘Wij hebben een directe relatie met het parlement, waar we aan rapporteren. Ons werkveld strekt zich uit over de nationale overheid, maar ook over de centrale bank, de gemeentelijke overheden en de staatsbedrijven. Dat is een aanzienlijk bredere taak dan onze Nederlandse collega’s hebben. Wij doen dit werk voorlopig met 78 mensen, terwijl we er 125 nodig hebben. Het afgelopen jaar mocht ik echter van de Minister van Financiën maar vijf nieuwe mensen aantrekken. Dat is dus veel te weinig.’

‘Wij proberen wat offensiever, systematischer en sneller te gaan werken. We zijn heel blij met de Nederlandse medewerking daarbij, die ik heel succesvol vind. Ik vind het wel jammer dat enkele collega’s van de Algemene Rekenkamer niet meer aan het project kan deelnemen. Tegelijkertijd heet ik hun vervangers van harte welkom en ben ik ervan overtuigd dat zij zich op dezelfde intensieve en uitstekende wijze zullen inzetten als hun voorgangers. Ik heb dat besproken met collegelid Gerrit de Jong en de president, mevrouw Stuiveling.’

‘Natuurlijk zijn er flinke cultuurverschillen,’ zegt Arsovski. ‘Dat leggen wij de Nederlanders uit en zij begrijpen dat volledig en spelen erop in. Ons samenwerkingsproject loopt door tot in 2008 en ik verwacht nog veel steun van de Algemene Rekenkamer, zoals de Nederlandse overheid dat gedaan heeft in de eerste jaren na onze onafhankelijkheid.’

‘Natuurlijk zijn er flinke cultuurverschillen.
Dat leggen wij de Nederlanders uit en zij begrijpen dat
volledig en spelen erop in.’

‘De komende vijf jaar gaat er bij ons veel gebeuren en willen wij onze werkwijze verder ontwikkelen.’

President Tunesische Rekenkamer:

‘Er gaat veel veranderen’

Al twee jaar komen bestuurders en medewerkers van de Rekenkamers van Tunesië en Nederland bij elkaar over de vloer om ervaringen uit te wisselen. De samenwerking zal de komende jaren een structureler karakter krijgen. Alle onderwerpen passeren de revue, zowel het takenpakket als de taakopvatting van de beide Rekenkamers. Het Tunesische hof is bijvoorbeeld ook bevoegd tot controle op lokale overheden.

Mevrouw Faiza Kéfi, Première Présidente de la Cour des Comptes tunisienne, zei kort na de laatste uitwisseling, in december 2006, dat zij bijzonder geïnteresseerd is in de Nederlandse ervaringen met doelmatigheidsonderzoek. ‘De komende vijf jaar gaat er bij ons veel gebeuren en willen wij onze werkwijze verder ontwikkelen. De twee kamers van het parlement, waar we goed mee samenwerken, kijken daarnaar uit. Wij willen meer aandacht schenken aan het onderzoek naar het bereiken van beleidsdoelen. De rijksbegroting zal in de komende jaren per doelstelling worden ingericht en dat vergt een aanpassing en verbetering van het systeem van controle, om goed het overheidshandelen te kunnen beoordelen. Ook de bestuursorganen zijn blij met een oriëntatie op beleidsevaluatie omdat ze dan kunnen beoordelen of ze hun doelen halen en welke verbeteringen ze aan kunnen brengen.’

Toch benadrukt mevrouw Kéfi dat er een goede balans moet blijven tussen de klassieke taak van het rechtmatigheidsonderzoek en het onderzoek gericht op doelmatigheid. Tijdens het meerdaagse bezoek in december is de Tunesische delegatie uitvoerig geïnformeerd over de werkwijze van de Algemene Rekenkamer. Onderwerpen waarvoor veel belangstelling was, zijn de uitvoering en monitoring van de strategie, planning en prioriteitstelling bij rechtmatigheidsonderzoek, de aanpak van doelmatigheidsonderzoeken, het belang van het gebruik van informatietechnologie, de communicatie van bevindingen en de opleiding van medewerkers.

Er is volgens beide Rekenkamers voldoende reden om de samenwerking te verdiepen. Mevrouw Kéfi zou het een mooi hoogtepunt in de samenwerking vinden als de twee Rekenkamers samen als externe controleurs van VN-gelieerde instellingen zouden kunnen optreden. ‘Het is voor mij een droom dat we dat samen zouden bereiken.’

5 Bedrijfsvoering

We investeren voortdurend in de kwaliteit van onze medewerkers. Ook streven we ernaar om de efficiëntie en effectiviteit van ons werk steeds verder te vergroten. Daarbij willen we voldoen aan de eisen waarop we anderen beoordelen. Veel activiteiten zijn niet gebonden aan één jaar, maar lopen door. Ze zijn bedoeld ter ondersteuning, om ons werk zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. In dit hoofdstuk verantwoorden we ons over onze bedrijfsvoering en lichten we enkele projecten nader toe.

Mededeling bedrijfsvoering 2006

Mededeling

In het begrotingsjaar 2006 is op een gestructureerde wijze aandacht besteed aan het primaire proces, aan de ondersteunende processen en aan de hiermee samenhangende beheerstaken. Op basis van risicoanalyses is gekozen voor de in te zetten instrumenten van sturing en beheersing.

Rechtmatigheid

De begrotingsuitvoering is rechtmatig verlopen.

Financieel en materieel beheer

De inzet van de beheersinstrumenten heeft in het verslagjaar 2006 geresulteerd in beheerste bedrijfsprocessen van het financieel en materieel beheer. In het financieel beheer zijn in 2006 desalniettemin onvolkomenheden gesignaleerd. Daarvoor zijn verbeteracties in gang gezet. De onvolkomenheden zijn:

- De interne mandaatregeling is niet op alle punten nageleefd. Handelingen die afwijken van de mandaatregeling leiden tot onrechtmatigheid. In het eerste kwartaal 2006 is voor een bedrag van € 104.000 aan verplichtingen aangegaan en betalingen verricht door daarvoor niet gemandateerde plaatsvervangend directeuren. Omdat deze handelwijze op zich aanvaardbaar en efficiënt was, is de mandaatregeling in het tweede kwartaal aangepast met terugwerkende kracht tot 1 januari 2006. De interne controle op de rechtmatige uitvoering van de mandaatregels en de overige voorschriften is verscherpt;
- Terugkijkend op een periode van vier jaar moet worden geconstateerd dat in één project de procedure voor Europese aanbevelingen niet is nageleefd. Dit leidde in 2006 tot een onrechtmatige betaling van € 110.000. De voorbereidingen voor een aanbesteding volgens de Europese regelgeving is inmiddels in gang gezet. De bewaking door de afdeling financieel-economische zaken (FEZ) van de toepassing van de Europese aanbestedingregels door de budgethouders is verder verscherpt;
- Hoewel het betaalgedrag van de Algemene Rekenkamer ten opzichte van 2005 is verbeterd, is ook in 2006 nog een te groot aantal betalingen (26%) te laat verricht. Door maatregelen te nemen is in het laatste kwartaal van 2006 85% van de betalingen binnen de betaaltermijn verricht. Voor geheel 2007 wordt dit als minimale streefwaarde gehanteerd. FEZ zal het betaalgedrag maandelijks volgen en indien nodig maatregelen nemen.

Het totaal van de met de onvolkomenheden gemoeide bedragen heeft de tolerantiegrens niet overschreden.

Niet-financiële beleidsinformatie

De managementinformatiesystemen hebben voldaan aan de kwaliteitseisen. Er hebben zich in 2006 geen zodanige verstoringen voorgedaan dat de juistheid, volledigheid, tijdigheid, continuïteit en vertrouwelijkheid in gevaar zijn gebracht. De managementinformatie is reproduceerbaar.

De risicoanalyse van de ambtelijke organisatie is aangevuld met een analyse van het college. Deze twee analyses zullen in 2007 worden samengevoegd tot een geïntegreerde risicoanalyse van het instituut. De risico's zullen opnieuw worden gewogen naar impact en kans van optreden. Vervolgens zal worden vastgesteld welke aanvullende beheersmaatregelen nodig zijn om de risico's die de Algemene Rekenkamer loopt bij de uitvoering van haar taken, verder te reduceren.

De beheerrapportage maakt onderdeel uit van het managementcontrolesysteem van de Algemene Rekenkamer. De beheerrapportage is zoveel mogelijk gebaseerd op de bestaande managementinformatiesystemen. Deze rapportage, die in principe ieder kwartaal wordt uitgebracht, bevat relevante bedrijfsvoeringsgegevens per directie. De informatie biedt mede de basis voor de interne 'in control statements' van de directeuren. Op advies van het audit committee en van de interne accountant zal in het eerste kwartaal van 2007 een gestandaardiseerde formulering voor het interne in control statement wordt opgesteld. Daarvoor zal ook een normenkader worden ontwikkeld waaraan de directeuren de statements kunnen toetsen.

Integriteit

In 2006 is duidelijk geworden dat er behoefte bestaat het beleid en de voorschriften voor integer gedrag op een aantal deelterreinen af te stemmen en samen te voegen. De eerste stappen hiervoor zijn gezet, wat in 2007 moet leiden tot een geïntegreerd integriteitsbeleid.

Drs. Saskia J. Stuiveling,
President

Jhr. mr. W.M. de Brauw,
Secretaris

Organisatieontwikkelingen: ruimte voor professionals

In 2004 is de formatie van de Algemene Rekenkamer om budgettaire redenen teruggebracht van 318 naar 291,5 fte. In 2005 is vervolgens bekeken welke verbeteringen in de organisatie doorgevoerd moeten worden. Naar aanleiding hiervan heeft het managementteam in 2006 besloten dat een reorganisatie nodig is om de organisatie effectiever en efficiënter te maken. Uitgangspunt is het creëren van een organisatiecultuur waarin de medewerkers meer invloed hebben op de projecten die ze uitvoeren en meer dan voorheen verantwoordelijkheid dragen voor de kwaliteit en de inrichting van hun werk. Bovendien moeten we als organisatie meer als eenheid gaan werken ('ontkooking') en willen we een verschuiving realiseren van indirect naar direct productieve uren en van ondersteunende naar primaire functies. In het najaar van 2006 heeft het managementteam een reorganisatieplan gepresenteerd met als motto 'ruimte voor professionals'. Hierin staat hoe de reorganisatie bij de onderzoeksdirecties moet worden vormgegeven. Dit is voor advies voorgelegd aan de ondernemingsraad en aan het georganiseerd overleg waarin de vakbonden zijn vertegenwoordigd. Na ontvangst en verwerking van het advies van de ondernemingsraad zal de reorganisatie in 2007 in gang gezet worden. Belangrijke elementen zijn een aanpassing van de organisatie, een verbeterd HRM-beleid, versterking van de monitorings- en relatiebeheerfunctie en verbetering van het kennismanagement. Daarnaast zal worden gewerkt aan de ontwikkeling van coachend leidinggeven. In zomer van 2007 zal het nieuwe organisatieschema op www.rekenkamer.nl gepresenteerd worden.

Controlestructuur

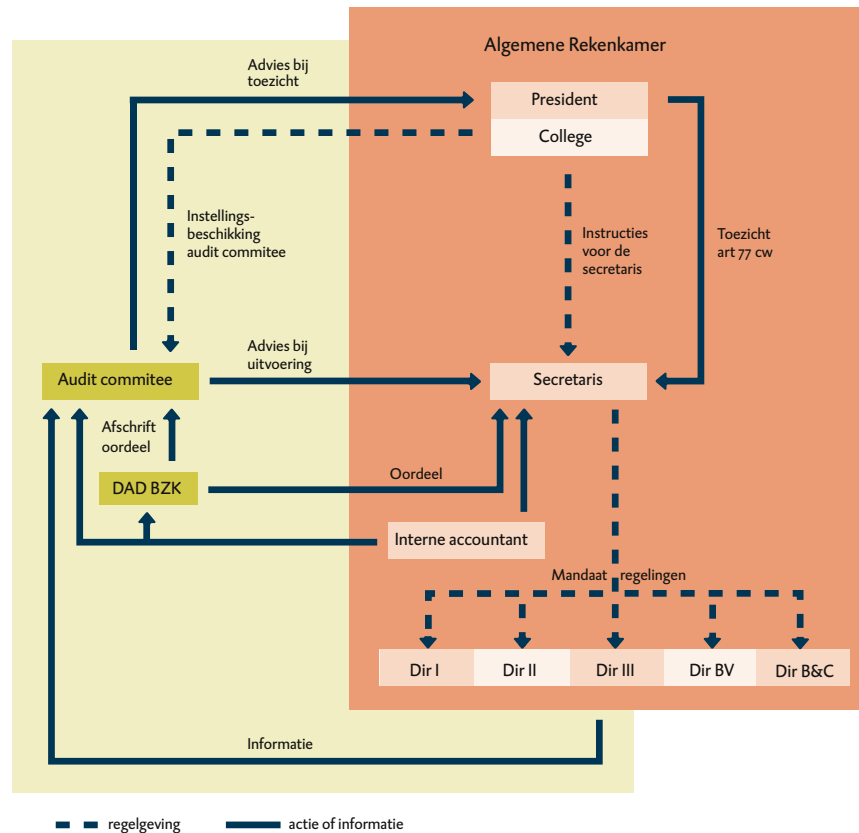
De controle van de rechtmatigheid van de uitgaven en ontvangsten wordt volgens een vastgelegde controlestructuur uitgevoerd. Wij benoemen een interne accountant. Die is (sinds 2004) afkomstig van een externe accountantsorganisatie. De interne accountant stelt een controleplan op. Dit plan wordt besproken met de secretaris en het audit comité. De interne accountant controleert de jaarrekening en het gevoerde financieel en materieel beheer. De hiervoor vermelde mededeling bedrijfsvoering is ook onderdeel van zijn controle. Hij rapporteert over de controle aan het audit comité. De auditdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gebruikt de bevindingen van onze interne accountant, doet eventueel aanvullend onderzoek en rapporteert aan de minister. De minister van BZK heeft hoofdstuk IIB, Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten, van de Rijksbegroting in portefeuille.

Audit comité

Het college van de Algemene Rekenkamer heeft in december 2005 het Instellingsbesluit audit comité vastgesteld. De taak van het audit comité is tweeledig. Het adviseert de president bij het toezicht dat zij op de werkzaamheden van de Algemene Rekenkamer uitoefent. Daarnaast dient het audit comité de secretaris van advies bij de uitvoering van de dagelijkse leiding van de ambtelijke organisatie. In januari 2006 zijn de leden van het audit comité benoemd. Dit zijn:

- de heer prof. dr. J.A. van Manen (voorzitter), hoogleraar accountantscontrole en als partner verbonden aan een accountantsorganisatie;
- mevrouw ir. M.E. van Lier Lels (lid), lid van diverse raden van commissarissen en zelfstandig adviseur;
- de heer prof. dr. M.J.W. van Twist (lid), bijzonder hoogleraar publiek/private samenwerking, directeur van een organisatieadviesbureau en lid in buitengewone dienst van de Algemene Rekenkamer.

De Algemene Rekenkamer beoogt met de instelling van het audit committee ook meer transparantie te bereiken in de toezicht- en controlesituatie bij dit Hoog College van Staat. De onafhankelijke positie van het audit committee ziet er als volgt uit.

In aansluiting op het Instellingsbesluit heeft het audit committee een eigen reglement vastgesteld waarin het de inrichting van zijn werkzaamheden regelt. Het Instellingsbesluit, het Reglement en het Rooster van aftreden zijn gepubliceerd op de website van de Algemene Rekenkamer.

Het audit committee heeft in 2006 acht keer vergaderd. In zeven gevallen waren alle leden aanwezig. De aandacht van het audit committee was op de volgende punten gevestigd:

- de doelstellingen en het reglement van het audit committee;
- de risicoanalyse van het instituut;
- het intern gebruikte in control statement;
- het auditplan, de werkzaamheden en het interim rapport van de interne accountant;
- de relatie tussen begroting, strategie, programmering en aansturing;
- het integriteitsbeleid en de klokkenluidersregelingen;
- het kwaliteitsbeleid;
- de reorganisatie;
- het wervings- en selectiebeleid.

Het audit committee is voornemens in 2007 ondermeer te adviseren over de volgende onderwerpen:

- de begroting;
- het jaarverslag en het verslag;
- de quality assurance;
- de planning en control-cyclus;
- het auditplan en de rapportages interne accountant en departementale auditdienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- de managementinformatie;
- het personeelsbeleid;
- het integriteitsbeleid;
- het communicatiebeleid;
- de totstandkoming van het werkprogramma.

Prof. dr. J. A. van Manen
voorzitter

Peer review

Wat is een peer review?

In 2006 hebben wij voor het eerst in onze geschiedenis een internationale peer review laten uitvoeren op ons werk. Een peer review is een collegiale toets (review) door zusterorganisaties (peers). Medewerkers van rekenkamers uit het Verenigd Koninkrijk, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en Noorwegen zijn nagegaan of de kwaliteit van ons werk voldoende is, of ons werk effect heeft, wat we aan ons werk kunnen verbeteren, maar ook wat rekenkamercollega's uit andere landen van ons zouden kunnen leren.

Belang voor de Algemene Rekenkamer

Het financieel beheer en de jaarrekening van de Algemene Rekenkamer worden elk jaar beoordeeld door de accountantsdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In mei wordt de uitkomst van deze beoordeling aan het parlement aangeboden, samen met die van de andere Hoge Colleges van Staat en van alle ministeries en begrotingsfondsen. Het parlement kan zich daardoor een beeld en een mening vormen over ons financiële functioneren.

Of we de goede dingen doen, of we die goed doen en hoe we ons presteren kunnen verbeteren, valt maar in zeer beperkte mate binnen deze controle en is daarom voor het parlement moeilijk goed te beoordelen. In een peer review is dat juist onderwerp van onderzoek. Omdat we transparant willen zijn over ons presteren, maken we het peer reviewrapport tegelijk met dit verslag openbaar.

Belangrijkste conclusies

Het peer reviewteam heeft als hoofdconclusie dat wij volgens professionele internationale standaarden werken en dat wij de Staten-Generaal voorzien van objectieve en betrouwbare informatie over het functioneren en presteren van de Nederlandse overheid. Verder herkent het team onze strategie in de rapporten, hebben we aandacht voor de effectiviteit en efficiëntie van het overheidsbeleid en zijn onze rapporten zo opgesteld dat we daarmee kernboodschappen overbrengen. Onze 'stakeholders', zoals de Tweede Kamer, ministeries en zelfstandige bestuursorganen, zijn positief over onze rapporten: ze hebben effect, zijn evenwichtig en op voldoende onderbouwing gebaseerd.

Tegelijkertijd ziet het peer reviewteam ook verschillende verbeterpunten voor onze organisatie. De belangrijkste zijn het verbeteren van de kwaliteit van onze aanbevelingen, het aanbrengen van meer focus in onze onderzoeken, het beter plannen van onze onderzoeken, en het verbeteren van de manier waarop we de kwaliteit van ons onderzoek waarborgen.

Wat gaan we met de peer review doen?

We hebben besloten alle aanbevelingen van het peer reviewteam over te nemen. Zo gaan we de manier waarop we onze projecten voorbereiden en plannen verbeteren. Het peer reviewteam heeft daarvoor concrete ideeën aangereikt die we gaan toepassen. Verder zullen de onderzoeksdirecteuren nog scherper toezien op de kwaliteit van de producten en nog intensiever en frequenter gaan overleggen met hun onderzoeksteams.

Alle conclusies en aanbevelingen van het peer reviewteam en de reactie van de Algemene Rekenkamer daarop zijn te vinden in het peer reviewrapport op www.rekenkamer.nl.

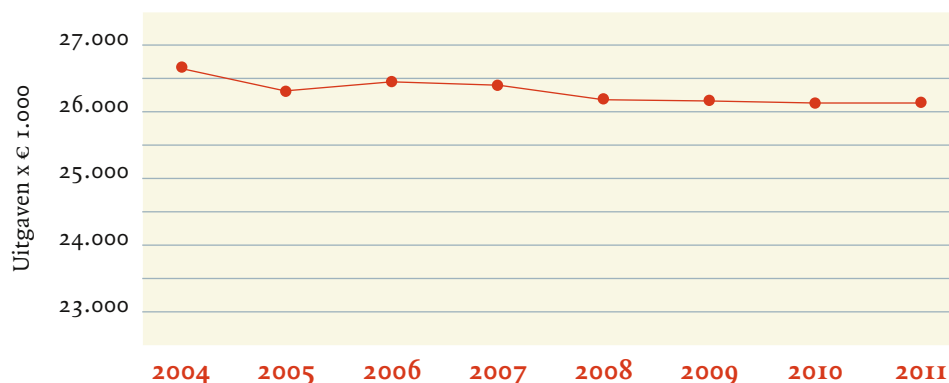
Financiën

Budget

De Algemene Rekenkamer dient haar ontwerpbegroting in bij de minister van BZK. Samen met alle andere begrotingen dient het kabinet deze begroting in bij de Staten-Generaal. Onze begroting is onderdeel van hoofdstuk IIB van de Rijksbegroting, 'Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten', die valt onder de verantwoordelijkheid van de minister van BZK. De begrotingsreeks daalt al enige jaren door verschillende taakstellingen, maar stabiliseert zich in 2008 op een lager niveau dan in 2006. Het begrotingsbedrag 2008 is € 460.000 lager dan de vastgestelde begroting van 2006 (€ 26.636 miljoen). De ontwikkeling van de uitgaven ziet er de komende jaren als volgt uit:

Tabel 5.1 Ontwikkeling van de uitgaven (x € 1.000)

	Gerealiseerd			Begroot				
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Uitgaven	26.691	26.339	26.457	26.447	26.176	26.151	26.143	26.143

Grafiek 5.1 Ontwikkeling van de uitgaven

De taakstellingen van de kabinetten-Balkenende I en II vertaalden zich bij ons in een structurele verlaging van het personeelsbudget en een stabilisering van het budget voor materiële uitgaven.

Tabel 5.2 Uitgaven rijksoverheid en Algemene Rekenkamer in 2006

Jaar	Uitgaven Rijk (x € 1.000.000)	Uitgaven Algemene Rekenkamer (x € 1.000.000)	%
2003	136.856	26,3	0,19
2004	132.549	26,7	0,20
2005	144.398	26,3	0,18

Resultaten 2006

Het jaar 2006 is afgesloten met een overschot op de uitgaven en verplichtingen en met een klein tekort op de ontvangsten.

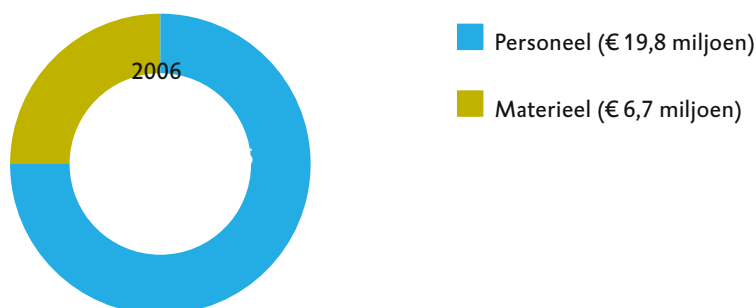
Tabel 5.3 Resultaat (x € 1.000)

	2004		2005		2006	
	Uitgaven	Ontvangsten	Uitgaven	Ontvangsten	Uitgaven	Ontvangsten
Vastgestelde begroting	26.736	1.217	26.992	1.217	26.636	1.217
Realisatie	26.691	1.626	26.342	996	26.457	1.159
Verschil	45	409	650	-221	179	-58

Het gerealiseerde overschot op de uitgaven was relatief klein: 0,7% van de begrote uitgaven. Het overschot is vooral veroorzaakt door een onderbezetting op voornamelijk ondersteunende functies. De onderbezetting kon voor een groot deel ongedaan worden gemaakt door inhuur van externe deskundigheid en de inschakeling van uitzendbureaus. De geraamde ontvangsten zijn nagenoeg volledig gerealiseerd.

De uitgaven waren als volgt verdeeld over personele en materiële lasten:

Grafiek 5.2 Verdeling uitgaven over personeel en materieel in 2006

De uitgaven voor personeel zijn na een lichte daling in 2005 (73%) weer gestegen tot 75% van het totale budget net als in 2004.

Productiecijfers 2006

In onze planning en verantwoording maken wij onderscheid tussen de direct productieve activiteiten en indirect productieve activiteiten. De direct productieve activiteiten dragen direct bij aan een van onze externe producten, de monitoringactiviteiten en aan het relatiebeheer. Alle andere activiteiten zijn indirect productief.

Met dit onderscheid kunnen voor de planning en de realisatie integrale kostprijzen worden berekend. Daarin worden alle kosten (uitgaven) toegedeeld aan de externe producten. Voor 2006 bedroeg de kostprijs € 1015 per dag. Dat is minder dan in 2005, toen de kostprijs € 1026 per dag was. In 2006 is bij nagenoeg gelijk gebleven uitgaven het aantal direct productieve dagen toegenomen. Zie voor meer gedetailleerde informatie over de verdeling van de capaciteit de paragraaf over personeelsinzet verderop in dit hoofdstuk.

Tabel 5.4 Productiecijfers 2006

	2005		2006	
	Dagen	Kosten (x € 1.000)*	Dagen	Kosten (x € 1.000)**
Onderzoeksprojecten	17.785	18.234	17.056	17.324
Internationale projecten	2.640	2.707	1.736	1.763
Overige directe activiteiten	5.267	5.401	7.255	7.369
Totaal	25.692	26.342	26.047	26.457

* nacalculatorisch tarief 2005: € 1.026 per direct productieve dag

** nacalculatorisch tarief 2006: € 1.016 per direct productieve dag

Tabel 5.5 Personele kosten van gepubliceerde onderzoeken

	2005			2006		
	Gepland		Gerealiseerd	Gepland		Gerealiseerd
	dagen	dagen	kosten (x € 1.000)*	dagen	dagen	kosten (x € 1.000)**
Pijler 1: Onderzoek naar het functioneren van de overheid						
Goedkeuring rijksrekening en rapporten jaarverslagen	6.111	5.759	5.904	6.551	5.850	5.944
EU-trendrapport	856	883	905	829	821	834
Staat van de beleidsinformatie 2006	948	952	976	924	780	792
Onderzoeken naar toezicht	666	1.042	1.068	4.910	4.740	4.816
Overige pijler 1-onderzoeken	1.865	2.122	2.175	1.218	1.223	1.243
Subtotaal pijler 1	10.446	10.758	11.028	10.446	10.758	13.629
Pijler 2 Onderzoek naar het presteren van de overheid						
Domeinoverstijgend onderzoek	1.937	2.566	2.633	803	818	831
Onderzoek naar publieke voorzieningen	1.751	1.917	1.967	1.275	1.366	1.388
Onderzoek naar veiligheid	2.042	2.829	2.903	0	0	0
Onderzoek naar duurzame ontwikkeling	713	797	818	757	951	966
Subtotaal pijler 2	6.443	8.109	8.321	2.835	3.135	3.185
Totaal pijler 1 en pijler 2	16.889	18.867	19.349	17.286	16.549	16.814

* nacalculatorische tarief 2005: € 1.026 per direct productieve dag

** nacalculatorische tarief 2006: € 1.016 per direct productieve dag

Extern gefinancierde internationale projecten

Voor de ondersteuning van zusterorganisaties en voor de audits bij internationale organisaties hanteren wij de eis dat deze minstens kostendekkend moet zijn. Voor de dekking van de personeelskosten worden de voor dienstverlening buiten de rijksoverheid geldende tarieven van de minister van Financiën gehanteerd. Voor de reis- en verblijfskosten hanteren we de richtlijnen van de minister van BZK. Deze tarieven vormen het uitgangspunt bij de offertestelling voorafgaand aan een project. De volgende tabel geeft aan in hoeverre de extern gefinancierde internationale projecten ook daadwerkelijk kostendekkend zijn geweest. Het betreft hier de personeelskosten en de reis- en verblijfskosten van projecten die in 2006 zijn afgerond.

**Tabel 5.6 Mate van kostendekkendheid van afgeronde projecten in 2006
(personeelskosten en reis- en verblijfkosten in 2006 en voorgaande jaren)**

Project	Kosten in €			Ontvangsten in €			Kostendekkendheid (%)
	2005	2006	Totaal	2005	2006	Totaal	
Letland II	9831	6209	16.040	0	12.648	12.648	79
Letland III	10.647	22.907	33.554	0	44.248	44.248	132
Turkije	0	10.934	10.934	0	10.725	10.725	98
Kosovo 2005	0	38.557	38.557	0	46.346	46.346	120
Totaal	20.478	78.607	99.085	0	113.967	113.967	115

Uitgaven inhuur deskundigheid

De Algemene Rekenkamer huurt waar nodig deskundigheid in. Wij doen dit als er onvoldoende expertise of capaciteit is voor de uitvoering van onderzoeksprojecten of van projecten in het buitenland. Ook huren we capaciteit en expertise in voor strategische adviezen, voor de controle op de jaarrekening van de Algemene Rekenkamer en voor ondersteuning bij interne projecten. Naast de onderbezetting op onderzoeksfuncties, waarvoor we vanaf 2005 meer accountancydeskundigheid hebben moeten inhuren, was er ook onderbezetting op ondersteunende functies. Dit zette door in 2006. De omvang van de externe inhuur steeg dan ook in 2006 met 16% ten opzichte van 2005.

Tabel 5.7 Externe inhuur

	2004, in €	2005, in €	2006, in €
Onderzoeksprojecten	64.237	203.767	399.979
Internationale projecten	55.847	49.253	12.669
Communicatie	59.200	57.619	68.872
Strategische adviezen	27.107	71.690	38.854
Interne accountant	8.300	48.647	55.067
Bedrijfsvoering	603.333	628.654	656.810
Totaal	818.025	1.059.630	1.232.251

Contractuele verplichtingen

Wij hebben de afgelopen jaren contracten met derden afgesloten voor de levering van goederen en diensten. Tabel 5.8 geeft een overzicht van de contracten vanaf € 50.000. In 2006 hebben wij een Europese aanbesteding gehouden voor de catering. Naar verwachting zullen we in 2007 starten met de voorbereiding van zes Europese aanbestedingstrajecten op het gebied van: intranet/internet, Arbo, schoonmaak, kopieermachines, ICT hardware en kantoorartikelen.

Tabel 5.8 Contractuele verplichtingen groter dan € 50.000

Onderwerp	Verloopdatum	Contractbedrag per jaar in €	Realisatie 2006 in €
Arbozaken	onbepaald	77.843	83.971
Catering oud contract	december 2006	118.918	169.287
Catering nieuw contract	december 2009	128.477	4.443
Inhuur accountancyraamovereenkomst	april 2008	variabel	77.476
Schoonmaak	september 2007	141.990	181.179
Glasvezel netwerk & internetprotocoldiensten	juli 2010	87.600	90.120
Vervoer college	juli 2008	variabel	20.112
Networkappliance	januari 2009	136.980	130.167
Functiegebouw	januari 2007	129.728	0
Kopieermachines	oktober 2007	variabel	141.166
Forensenverkeer	november 2007	variabel	281.367
Project Effectieve Rekenkamer	juli 2006	156.604	84.490
Onderhoud website 2006	december 2006	68.872	110.228
Projectleider Pilot Digidos	december 2006	60.000	93.332
Elektriciteit	januari 2010	variabel	81.472
Inhuur accountancy via uitzendbureau	april 2006	178.514	166.242
Beveiliging en bewaking	februari 2007	121.059	112.627
Vliegereizen	februari 2008	onbepaald	205.010
Totaal		1.406.585	2.032.689

Topinkomens en bestuurskosten

De bezoldigingen van de president en de leden van het college worden vastgesteld conform de wet van 11 september 1964, houdende vaststelling van een nieuwe regeling van de bezoldiging van de vice-president van de Raad van State en de staatsraden, alsmede van de president en de overige leden van het college van de Algemene Rekenkamer.

De bedragen zijn op 11 april 2006 bij Koninklijk Besluit gewijzigd (Stb. 2006, 210).

De vacatiegelden voor de leden in buitengewone dienst zijn gebaseerd op het Koninklijk Besluit van 21 september 1992, houdende regeling van de vergoeding voor leden in buitengewone dienst van de Algemene Rekenkamer. De vergoeding bedraagt € 414 per werkdag.

Tabel 5.9 Belastbaar loon en werkgeversdeel pensioen- en FPU-premies college in 2005 en 2006

	Functie	In dienst sinds	Belastbaar loon 2005 in €	Werkgeversbijdrage pensioen- en FPU-premies 2005 in €	Totaal 2005 in €	Belastbaar loon 2006 in €	Werkgeversbijdrage pensioen- en FPU-premies 2006 in €	Totaal 2006 in €
Drs. S. J. Stuiveling	president	29-10-1984	122.213	22.331	144.544	123.855	17.545	141.400
Drs. P. Zevenbergen	lid	15-5-1999	110.013	18.723	128.736	108.323	13.592	121.915
Drs. G. de Jong	lid	1-5-2002	103.800	19.315	123.115	108.323	15.277	123.600
Drs. P.W. Doop*	lid in buitengewone dienst	17-08-2004						
Prof. dr. M.J.W. van Twist*	lid in buitengewone dienst	17-08-2004						

* Zie tabel 5.11 voor de vacatiegelden van de leden in buitengewone dienst.

Tabel 5.10 Belastbaar loon en werkgeversdeel pensioen- en FPU-premies ambtelijke top in 2004, 2005 en 2006

	Functie	In dienst sinds	Belastbaar loon 2005 in €	Werkgeversbijdrage pensioen- en FPU-premies 2005 in €	Totaal 2005 in €	Belastbaar loon 2006 in €	Werkgeversbijdrage pensioen- en FPU-premies 2006 in €	Totaal 2006 in €
Jhr. mr. W.M. de Brauw	secretaris	15-4-2001	124.412	22.237	146.649	124.831	17.551	142.382
J.M. van Zanen- Nieberg RA*	directeur	*	92.572	17.261	109.833	43.719	5.443	49.162
Dr. E.M.A. van Schoten RA	directeur	1-10-2006	--	--	--	20.555	3.308	23.863
Dr. P. van der Knaap	directeur	1-4-2004	82.507	13.924	96.431	80.631	10.626	91.257
Drs. C. Vermeer	directeur	1-1-2000	93.390	17.261	110.651	95.785	13.063	108.848
Drs. R.A.C. Praat	directeur	20-5-2002	82.987	15.009	97.996	89.464	11.503	100.967
Drs. K.A. te Lindert	directeur	1-6-1985	77.983	14.198	92.181	79.558	10.895	90.453
Totaal			891.882	99.890	653.741	875.044	118.803	993.847

* in dienst tot 1 juni 2006

Het belastbaar loon van de secretaris van de Algemene Rekenkamer is gebaseerd op zijn aanstelling voor veertig uur per week (1,11 fte). De secretaris krijgt een periodieke toeslag (ter grootte van 10% van zijn salaris, gebaseerd op schaal 18) krachtens artikel 22a van het Bezoldigingsbesluit burgerlijke rijksambtenaren. Daarnaast ontvangt de secretaris een vergoeding voor representatiekosten. De hoogte van deze onkostenvergoeding is afgestemd op de hoogte van de onkostenvergoeding van de leden. Het is een gebruteerd bedrag. De leden van het managementteam krijgen ieder maandelijks een onkostenvergoeding van € 267,06.

Informatie over eventuele nevenfuncties van de collegeleden en de secretaris staat op onze website www.rekenkamer.nl.

Voorts is in 2006 één ambtenaar met FPU-ontslag gegaan, die we moeten vermelden in het kader van de Wet openbaarmaking topinkomens. Door de regeling die voor dat ontslag is getroffen, was zijn belastbaar loon in 2006 tezamen met het werkgeversaandeel pensioenpremie en een schadeloosstelling € 213.778.

De organisatie maakt kosten voor de faciliteiten die collegeleden nodig hebben voor de uitvoering van het ambt. Dit zijn de bestuurskosten. Tabel 5.11 geeft hiervan een overzicht.

Het dienstvervoer is uitsluitend voor functioneel gebruik. In de kosten voor dienstvervoer van de president zijn ook de kosten voor woon-werkverkeer inbegrepen. De bestuurskosten bij extern gefinancierde buitenlandactiviteiten komen in principe voor rekening van de Algemene Rekenkamer. Op deze regel is een uitzondering gemaakt voor de bestuurskosten die gemoeid waren met de activiteiten van de heer Zevenbergen in Rwanda. Deze kosten zijn direct door de externe partner betaald. De post 'diversen' bevat de zakelijke kosten voor lunches en diners die gemaakt zijn in het kader van officiële ontvangsten, en overige declarabele representatiekosten.

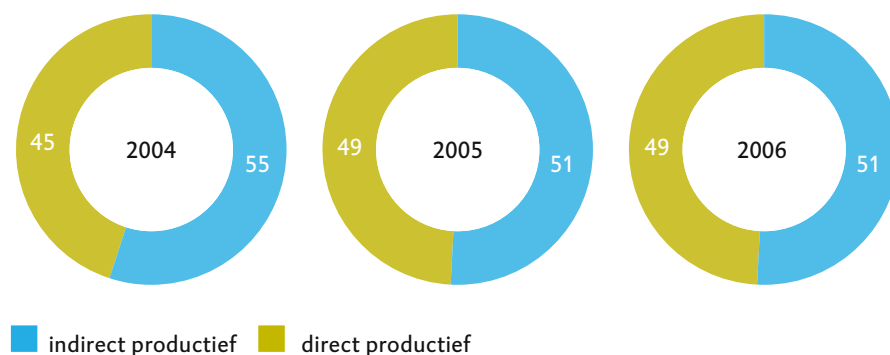
Tabel 5.11 Bestuurskosten in 2004, 2005 en 2006

	Functie	Totaal 2004	Totaal 2005	Catering in €	Diversen in €	Vliegtickets in €	Vervoer in €	Vacatiegeld in €	Totaal 2006
College algemeen		4.623	3.246		7.154				7.154
Drs. S.J. Stuiveling	President	36.030	43.862	662	1.862	9.993	29.423		41.939
Drs. P. Zevenbergen	Lid	27.213	18.241	6	2.173	14.474	7.968		24.621
Drs. G. de Jong	Lid	2.497	7.285	16	2.654	1.075	3.084		6.828
Drs. P.W. Doop	Lid in buitengewone dienst	0	2.025					2.943	2.943
Prof. dr. M.J.W. van Twist	Lid in buitengewone dienst	0	2.481					1.687	1.687
Totaal		70.363	77.140	683	13.842	25.541	40.475	4.630	85.172

Personeelsinzet

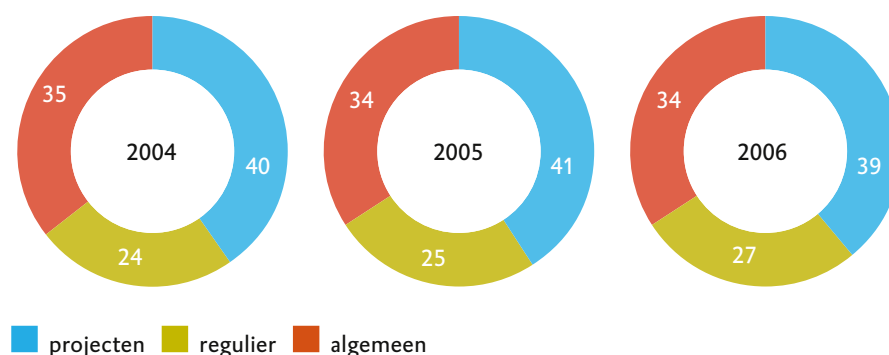
We maken onderscheid tussen direct productieve en indirect productieve activiteiten. Direct productieve activiteiten zijn alle werkzaamheden die direct leiden tot een extern product, de monitoringactiviteiten en het relatiebeheer. Alle overige activiteiten noemen we indirect productief.

Grafiek 5.3 Verdeling direct productieve en indirect productieve activiteiten als percentage van de netto beschikbare capaciteit

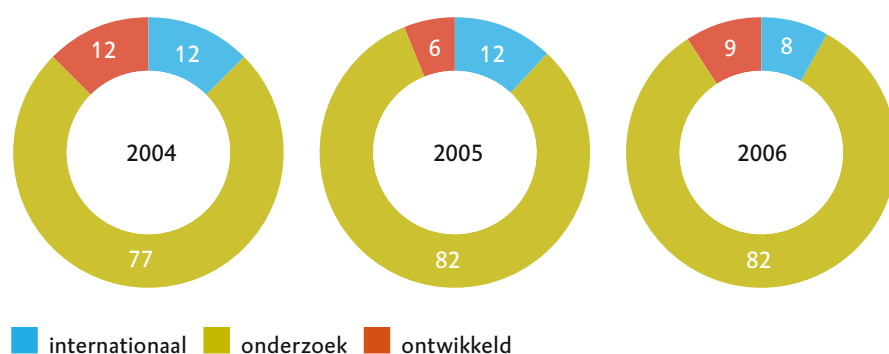
De activiteiten onderverdeeld naar algemeen, regulier en projecten.

Grafiek 5.4 Verdeling van de capaciteit over algemene en reguliere activiteiten en projecten

De capaciteit voor projecten verdeeld over onderzoek, internationale projecten en ontwikkelprojecten.

Grafiek 5.5 Verdeling capaciteit voor projecten over onderzoek, internationale projecten en ontwikkelprojecten

Personeel

Gemiddelde bezetting en formatie

In het kader van de taakstellingen van de kabinetten-Balkenende I en II hebben wij in september 2004 besloten de personeelsformatie terug te brengen van 318 fte (exclusief college) naar 291,5 fte (exclusief college).

Tabel 5.12 Gemiddelde bezetting en formatie (fte's)

	2004	2005	2006
Gemiddelde bezetting	300	286,2	283,2
Totale formatie (exclusief college)	291,5	291,5	291,5

In het kader van de organisatieontwikkeling is de verdeling van de capaciteit over de onderdelen van onze organisatie opnieuw vastgesteld, afgestemd op de strategie. Het advies van de ondernemingsraad is gepland in het eerste kwartaal van 2007. De noodzakelijke kennis en vaardigheden om onze doelstellingen te halen zijn leidend geweest voor het vaststellen van de formatie. Op deze wijze waarborgen we optimaal dat we sturen op kennis en vaardigheden. De kwantitatieve bezetting, met name op de rechtmatigheidsonderzoeken, blijft een punt van speciale aandacht. Dit is dan ook aanleiding geweest voor een speciaal hierop gerichte wervingsprocedure. De resultaten hiervan zullen in 2007 zichtbaar worden.

In-, door- en uitstroom personeel

Ten opzichte van 2005 is de verhouding in- en uitstroom redelijk in evenwicht. Wij willen dat onze medewerkers periodiek van plaats veranderen. Vooral voor de onderzoekers geldt dat zij eens in de vijf jaar van bureau wisselen. De doorstroom in 2006 is achtergebleven ten opzichte van de streefwaarde en aanzienlijk minder dan in 2005. Om de doorstroom een impuls te geven is in 2006 een start gemaakt met het verbeteren van doorstroommogelijkheden en meer duidelijkheid hierover naar de medewerkers. Procedures worden hierop aangepast en transparanter gemaakt.

Tabel 5.13 In-, door- en uitstroom personeel

	2004	2005	2006	Streefwaarde
Instroom	5	18	22	-
Doorstroom	15	24	15	45
Uitstroom	20	37	27	-

Vrouwen en mannen

De verhouding van aantallen vrouwen en mannen in ons personeelsbestand is gelijk gebleven ten opzichte van 2005.

Tabel 5.14 Aantal vrouwen en mannen in dienst

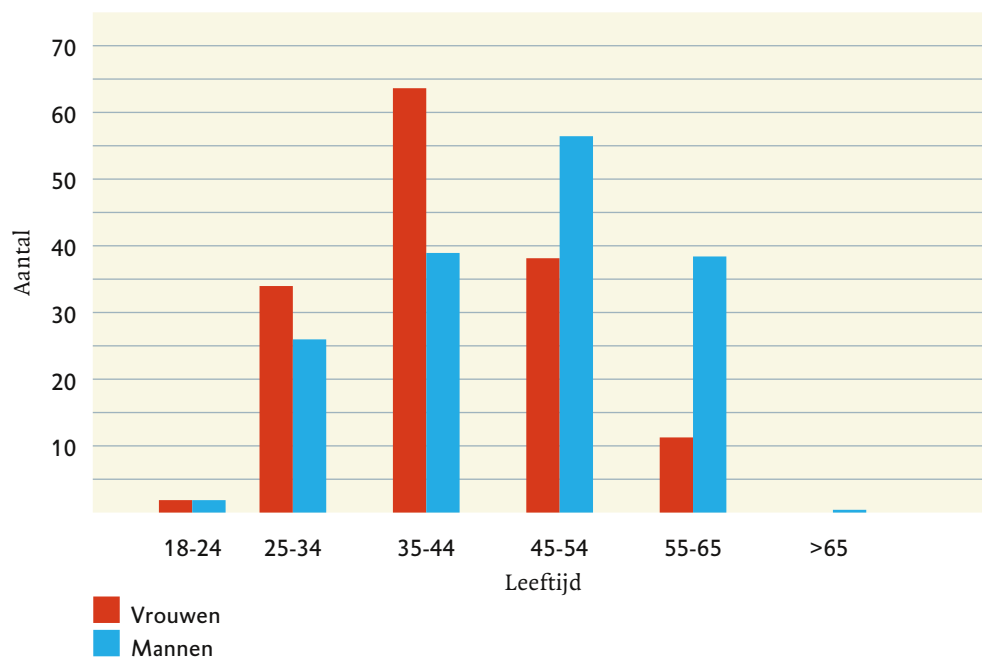
	2004	2005	2006
Vrouwen	153 (46%)	150 (48%)	148 (48%)
Mannen	181 (54%)	165 (52%)	162 (52%)

De leeftijdsopbouw van vrouwen en mannen is in 2006 nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van 2005.

Tabel 5.15 Leeftijdsopbouw vrouwen en mannen in 2006

		18-24	25-34	35-44	45-54	55-65	>65
2005	Vrouwen	3	30	71	37	9	nvt
	Mannen	3	22	48	57	35	nvt
2006	Vrouwen	2	34	64	37	11	0
	Mannen	2	26	39	56	38	1

Grafiek 5.6 Leeftijdsopbouw vrouwen en mannen in 2006

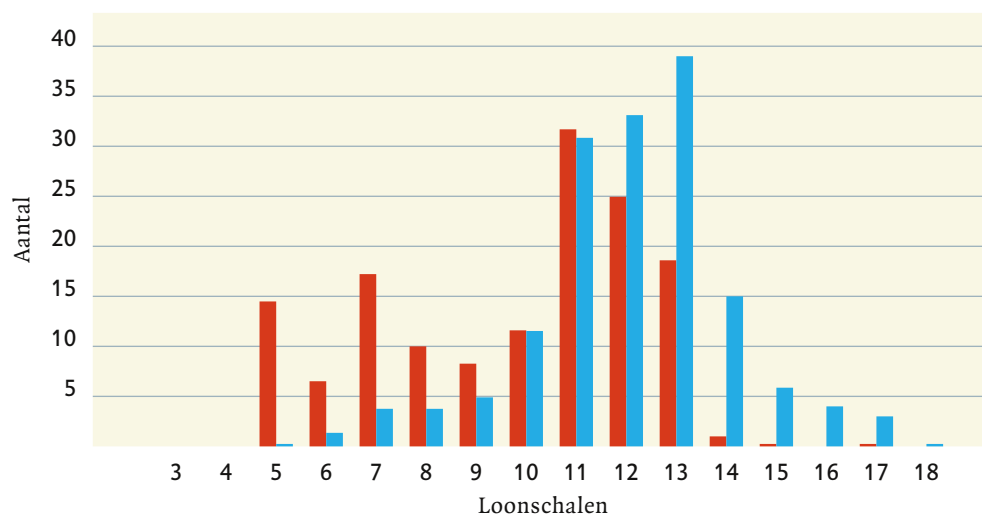

In de hogere loonschalen – schaal 12 en hoger – domineren de mannen. In 2005 domineerden de mannen in schaal 11 en hoger. In 2006 is binnen schaal 11 de verhouding tussen mannen en vrouwen licht in het voordeel van de vrouwen.

Tabel 5.16 Bezetting loonschalen in 2006 (exclusief college)

Schaal		5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
2005	Vrouw	16	5	21	10	6	15	23	29	22	1	1	0	1	0
	Man	2	4	3	3	7	7	35	35	39	15	7	4	3	1
2006	Vrouw	14	7	17	10	8	12	32	25	18	2	1	0	1	0
	Man	1	2	4	4	5	12	31	33	39	15	6	4	3	1

Grafiek 5.7 Bezetting loonschalen in 2006

Glazen plafond

Om de doorstroommogelijkheden van vrouwen te vergroten, zou in 2006 een aantal instrumenten ingezet worden. Binnen de in gang gezette en binnenkort te implementeren organisatieontwikkeling 'ruimte voor professionals' (zie pagina 43) heeft de kwalitatieve formatie (competenties en kennis van de medewerkers) een prominente plaats. Het selecteren op basis van competenties (gedrag en vaardigheden) en kennis, heeft een objectiverende werking en dat is gunstig voor de positie van vrouwen. Verder wordt inmiddels met mentoren gewerkt voor medewerkers die nieuw bij de Rekenkamer in dienst komen en voor medewerkers die intern doorstromen. Het bespreekbaar maken en zichtbaar krijgen van obstakels die vrouwen tegenkomen bij (interne) doorstroming zal hierdoor vergemakkelijkt worden. Speciale aandacht voor vrouwen bij management development-trajecten en uitbreiding van de mogelijkheden om in deeltijd werken zijn nog op te pakken instrumenten.

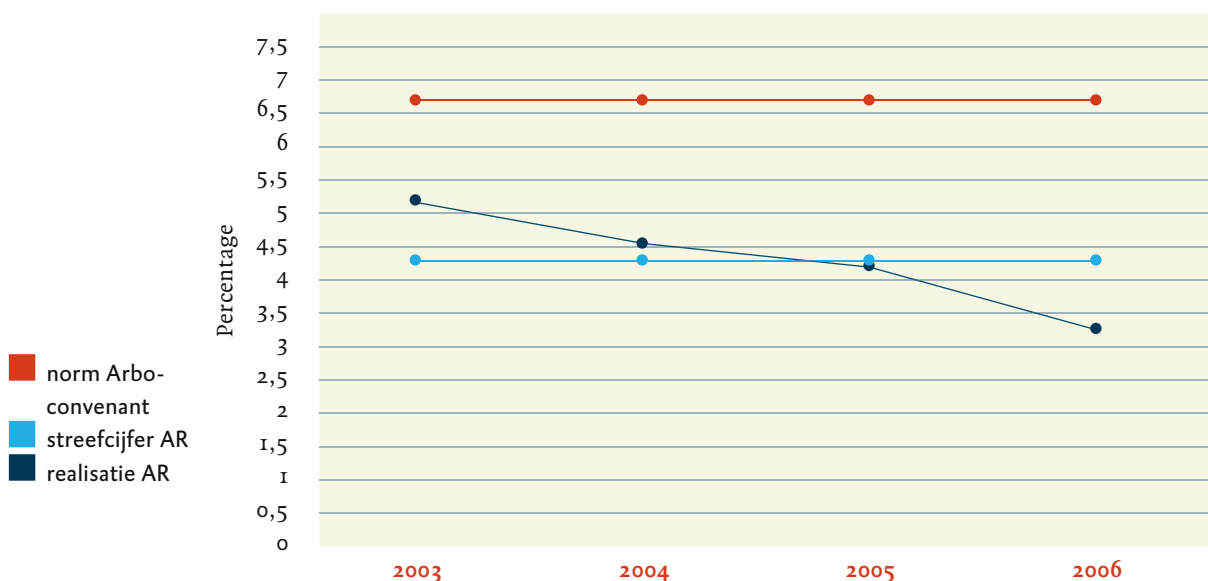
Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in onze organisatie is laag. Als gevolg van verandering in wet- en regelgeving, maar ook vanuit de notie dat ziekteverzuim blijvend aandacht vraagt, zijn we in 2006 begonnen met het actualiseren van het gezondheids- en verzuimbeleid. Het doel hiervan is het ziekteverzuim tenminste op het huidige niveau te houden en indien mogelijk nog verder te verlagen.

Tabel 5.17 Ziekteverzuim in 2006

	1-7 werkdagen	8-42 werkdagen	>42 werkdagen	% inclusief zwangerschap	% exclusief zwangerschap	Streefwaarde Algemene Rekenkamer (exclusief zwangerschap)	Streefwaarde Rijk (exclusief zwangerschap)
2004	538	61	29	5,45	4,53	Maximaal 4,3	Maximaal 6,7
2005	563	74	20	4,79	4,27	Maximaal 4,3	Maximaal 6,7
2006	506	50	11	3,98	3,23	Maximaal 4,3	Maximaal 6,7

Grafiek 5.8 Ziekteverzuim (exclusief zwangerschap) in 2006

Opleidingskosten

Het opleidingsprogramma van onze organisatie is gericht op permanente ontwikkeling van de deskundigheid (kennis, vaardigheden en competenties) van onze medewerkers. In 2006 is vooral geïnvesteerd in opleidingen die de strategie van de Algemene Rekenkamer ondersteunen. Onderdeel hiervan is dat de Algemene Rekenkamer effectieve beïnvloeding beter wil integreren in het dagelijkse werk van onderzoekers en projectteams. Hierop zijn een aantal opleidingsinspanningen gericht.

In 2006 is aan het ontwikkelen en volgen van in- en externe opleidingen € 726.000 uitgegeven. Hiervan is € 480.000 besteed aan de uitvoering van het collectieve opleidingsprogramma en € 246.000 aan het volgen van externe opleidingen. De totale tijdsinvestering voor het volgen van opleidingen in 2006 was 16.900 uur, wat neerkomt op 3,9% van de beschikbare arbeidstijd.

Functiegebouw

Aansluitend op de organisatieontwikkelingen en de vaststelling van de kwalitatieve en kwantitatieve formatie, hebben we ons functiegebouw (functiebeschrijvingen en -waarderingen) tegen het licht gehouden. De inhoud van de functiebeschrijvingen op basis waarvan functionerings- en beoordelingsgesprekken gevoerd worden, sluit niet meer aan bij de filosofie 'ruimte voor professionals' (zie pagina 62), en sluiten niet meer aan bij de vastgestelde (kwalitatieve) formatie.

In het nieuwe functiegebouw zullen resultaatgerichte profielen en competentieprofielen geïntegreerd worden. Hierdoor kunnen managers beter sturen op de resultaten en op de ontwikkeling van de medewerkers. De medewerkers op hun beurt krijgen meer duidelijkheid over wat van ze verwacht wordt en meer zicht op hun eigen ontwikkelpunten (ten behoeve van hun eigen functie en/of hun doorstroommogelijkheden). In 2006 zijn we met de ontwikkeling van het nieuwe functiegebouw gestart en we zullen dit proces voor de zomer van 2007 afronden.

Werving en selectie

In 2006 zijn we een onderzoek begonnen naar onze wervingsprocedures en wervingswijze. De aanleiding hiervoor waren klachten uit de organisatie over het wervingsproces, klachten over de ondersteuning en onvrede over de resultaten van werving. Ook konden we niet garanderen dat er tijdig voldoende kwantitatieve en kwalitatieve instroom gerealiseerd zou worden.

Een extern bureau heeft het onderzoek in 2006 uitgevoerd en een rapport uitgebracht met adviezen voor verbetering van het werving- en selectieproces. We zijn inmiddels begonnen met de uitwerking van de adviezen. Uiterlijk april 2007 zullen we alle adviezen omgezet hebben in acties. Het resultaat moet een transparante procedure zijn met een heldere doorlooptijd, een goede profilering van de Algemene Rekenkamer op de arbeidsmarkt en professionele en klantgerichte ondersteuning door de afdeling Personeelsmanagement.

Kwaliteitszorg

Er is bij de Algemene Rekenkamer al veel kwaliteitsbeleid vastgelegd in nota's, handleidingen en maatregelen, maar het waarborgen van kwaliteit blijft de volle aandacht waard. Op een aantal manieren proberen we dat te doen. Op het gebied van het doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoek (DDO) zijn diverse reviewactiviteiten ondernomen. Teams voeren bijvoorbeeld zelfevaluaties uit, er zijn door externen reviews uitgevoerd van projectvoorstellen en van DDO-rapporten, en er is een internationale peer review van DDO-rapporten afgerond. De effecten van deze activiteiten op de organisatie zijn tot nog toe beperkt. De kennis over de kwaliteit op het gebied van vooral het

rechtmatigheidsonderzoek en het onderzoek bij de rechtspersonen met een wettelijke taak krijgt in 2007 een nieuwe impuls.

Om de door ons vereiste zekerheid over de kwaliteit van het werk te verkrijgen, hebben wij in 2006 de eerste stappen gezet naar de inrichting van een reviewinstrument waarmee wij gestructureerd zekerheid kunnen krijgen over de kwaliteit van onze primaire (onderzoeks)processen en van de producten die daaruit voortvloeien. Met de invoering van reviews, als instrument om achteraf zicht te krijgen op de geleverde kwaliteit, kunnen wij de gewenste zekerheid krijgen. Gelijktijdig kunnen we met deze aanpak werken aan verdere versterking van de maatregelen die de kwaliteit van ons werk moeten waarborgen.

De bewaking van deze maatregelen is de verantwoordelijkheid van de afdeling Kwaliteit en Control. Deze afdeling zal in samenwerking met de onderzoeksdirecties en externe deskundigen beoordelingsaspecten en -criteria formuleren. Vervolgens zal zij reviews uitvoeren en rapporteren over de uitkomsten daarvan. Een belangrijk doel van de reviews is het 'leren van het verleden'. Er staan voor 2007 elf reviews gepland, verspreid over diverse projectvoorstellen en diverse soorten recht- en doelmatigheids-onderzoeken.

Informatisering

Strategisch kader

Ons beleid op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) is vastgelegd in het ICT-kader. Het managementteam heeft dit ICT-kader in 2005 vastgesteld. Het geeft richting aan de ICT-investeringen en -ontwikkelingen voor de periode 2005-2008. Het ICT-kader wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Belangrijkste uitgangspunten van het ICT-beleid zijn dat onze organisatie zich behoudend opstelt ten aanzien van nieuwe technologische ontwikkelingen, zoveel mogelijk kiest voor bewezen technologie en in beginsel geen eigen toepassingen ontwikkelt of laat ontwikkelen.

Investing

Concrete speerpunten in ons ICT-beleid de komende jaren zijn het behoud van een zo goed mogelijk beveiligde infrastructuur, het verder professionaliseren van het ICT-beheer en de uitbreiding van de ICT-ondersteuning van het onderzoeksproces. Het afgelopen jaar hebben wij opnieuw geïnvesteerd in het vergroten van de bedrijfszekerheid en het actualiseren van de infrastructuur. Zo is de software voor onze kantooromgeving geactualiseerd (onder andere door de installatie van Office 2003 en huisstijlsoftware). Daarnaast zijn investeringen gedaan op het gebied van centrale gegevensopslag die uitwijkmogelijkheden ondersteunt.

We benutten de beschikbare systemen steeds intensiever. Zo hebben we ons intranet ingezet om het medewerkers mogelijk te maken zich in te schrijven voor onderzoeksprojecten: de digitale projectenmarkt. Verder maken we steeds meer gebruik van elektronische vragenlijsten in onderzoek. Ons documentbeheersysteem is nu volledig ingericht als archiefsysteem en we zullen het in 2007 breder inzetten voor bedrijfsvoeringfuncties als financieel- en contractbeheer.

Eind 2006 zijn de mobiele telefoons vervangen die de Algemene Rekenkamer aan een deel van de medewerkers beschikbaar stelt.

De ICT-uitgaven van de Algemene Rekenkamer zijn in 2006 gedaald van € 1.604.000 naar € 1.121.000. Deze daling is deels het gevolg van het opnieuw op de markt brengen van een aantal onderhoudscontracten, met lagere kosten tot gevolg. Verder waren in 2006 ten opzicht van voorgaande jaren minder investeringen nodig voor vervanging van hard- en software. 2007 zal op het gebied van informatisering vooral een ‘onderhoudsjaar’ worden, omdat alle informatiesystemen en veel managementrapportages zullen moeten worden aangepast als gevolg van de reorganisatie ‘ruimte voor professionals’ (zie pagina 62) die in 2007 haar beslag zal krijgen. Daardoor zullen de prioriteiten die in het ICT-kader zijn gesteld, ongeveer een jaar doorschuiven.

Tabel 5.18 Uitgaven aan ICT

	2004 (x € 1.000)	2005 (x € 1.000)	2006 (x € 1.000)
Onderhoud	340	371	436
Datacommunicatie	174	122	158
Externe inhuur	266	242	193
Aanschaf hardware	556	482	196
Aanschaf software	150	387	138
Totaal	1.486	1.604	1.121

Informatievoorziening

Onze informatie- en documenthuishouding vormt een belangrijke ruggengraat voor onze processen. Ons Informatie- en Documentatiecentrum (IDC) heeft ook in 2006 hard gewerkt aan een goede beheersing van de (documentaire) informatieprocessen en aan een goede informatiehuishouding die bovendien inspeelt op de gebruikerswensen.

Naast de reguliere activiteiten heeft het IDC in 2006 een aantal projectmatige activiteiten op het gebied van de informatievoorziening en archivering uitgevoerd. Er heeft in 2006 bijvoorbeeld groot onderhoud plaatsgevonden aan ons intranet en we hebben gewerkt aan een aantal specifieke verbeteringen daarvan. Bovendien is ook de inhoud van ons intranet sterk uitgebreid, om de rol van dit medium in de informatievoorziening binnen onze organisatie te vergroten.

In 2006 zijn een aantal goede databanken aangeschaft en beschikbaar gesteld voor gebruikers. Ook is het IDC gestart met een nieuwe vorm van (digitale) attendering onder de naam ‘Nieuws op maat’. Gebruikers kunnen zich abonneren op die nieuwsprofielen die zij interessant vinden.

Er heeft het afgelopen jaar een succesvolle pilot plaatsgevonden met Artemis Project Management (APM), een applicatie van het planningssysteem Artemis. Deze applicatie verleent gebruikers die geen licentie hebben voor het planningssysteem, via Windows Explorer toegang tot de planningsgegevens. In 2007 zal de verdere uitrol (en implementatie) plaatsvinden.

Op basis van de uitkomsten van een pilot over digitale dossiervorming zijn we in het laatste kwartaal van 2006 begonnen met een traject, ‘Hummingbird digitaal archief’ geheten. Dit (vervolg)traject houdt onder andere de uitbreiding in van het aantal registraties van documenten vanuit meerdere processen en een verdere verbetering van het gebruik van het documentmanagementsysteem.

Ter aanvulling op de Beheersregeling Documentaire Informatievoorziening Algemene Rekenkamer (Divar) die in 2005 is opgesteld en waarin bepalingen zijn opgenomen over het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en bewaren van archiefbescheiden, zijn in 2006 de nog resterende werkinstructies uitgewerkt en beschreven.

Tabel 5.19 Uitgaven archiverings- en documentatiesysteem*

	2004 x € 1.000	2005 x € 1.000	2006 x € 1.000
Archiverings- en documentatiesysteem	191	205	114

* De bedragen omvatten ook de uitgaven t.b.v. de pilot van het Audit Management Systeem, ondersteuning door externen, etc.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

In 2006 is bij de Algemene Rekenkamer een beperkte Duurzaamheid Strategie Scan (DSS) uitgevoerd naar de interne bedrijfsvoering. De DSS heeft ons een eerste indruk gegeven van de wijze waarop de interne bedrijfsvoering omgaat met MVO. In de scan is specifiek gekeken naar de wijze waarop de interne bedrijfsvoering presteert op sociaal-maatschappelijk, economisch en milieugebied. Medio 2007 zal de Algemene Rekenkamer MVO-beleid gaan invoeren en waar mogelijk maatregelen implementeren.

Externe klokkenluiders

De Algemene Rekenkamer biedt aan derden ruimte om misstanden binnen departementen of binnen aan het Rijk verbonden organen te melden. De meeste meldingen hangen direct samen met ons werk en bereiken ons als bijvoorbeeld een onderzoek is aangekondigd of gepubliceerd.

In de meeste gevallen blijken wij niet de aangewezen instelling voor de betreffende melding. In dat geval besteden wij er de uiterste zorg aan om een melding wel op de juiste plaats te laten belanden. Ook met de klokkenluider zelf gaan we zorgvuldig om.

In 2006 hebben wij onze externe klokkenluiderprocedure niet in gang gezet. Er zijn geen meldingen geweest die daartoe aanleiding gaven. Wel is aan ons in twee gevallen raad gevraagd over procedures en voor klokkenluiders belangrijke instanties bij het Rijk. Daarnaast ontvingen wij een melder die over informatie bleek te beschikken die al bekend was en ook al gebruikt werd voor ons onderzoek. De Algemene Rekenkamer zelf heeft in 2006 geen toetsing of onderzoek gedaan naar aanleiding van klokkenluiderinformatie.

Wij blijven het Rijk en de aan het Rijk verbonden organen nauwlettend volgen op het gebied van klokkenluiderregelingen en omgang met klokkenluiders.

Effectieve Rekenkamer

Wij willen de beïnvloeding van onze omgeving beter integreren in het dagelijkse werk van onderzoekers en projectteams. Daartoe is in 2005 de eerste versie van de 'Menukaart Effectieve Rekenkamer' samengesteld. Deze menukaart bevat beïnvloedingsmethodieken en -activiteiten die in het onderzoeksproces kunnen worden ingezet. De menukaart is tot stand gekomen op basis van een inventarisatie van wat onderzoeksteams al aan methodieken en activiteiten toepasten om in hun onderzoek effectief te zijn.

In het voorjaar van 2005 is het project Effectieve Rekenkamer van start gegaan met als hoofddoelstelling het implementeren van de menukaart bij alle bij het onderzoek

betrokken medewerkers van de Algemene Rekenkamer. In 2005 en 2006 zijn voor startende onderzoeksteams werkbijeenkomsten georganiseerd. In de werkbijeenkomsten ontwerpen projectteams een 'beïnvloedingsroute' voor hun specifieke onderzoek. In 2006 is het project afgerond en sindsdien nemen de projectteams het ontwerp van de bij hun onderzoek passende beïnvloedingsroute op in de reguliere activiteiten rondom het onderzoek.

Internet

In november en december 2006 hebben we een onderzoek laten uitvoeren naar onze website, www.rekenkamer.nl. Het onderzoek bestond uit drie onderdelen:

- een kwantitatief tevredenheidsonderzoek onder 731 bezoekers van de website;
- een kwalitatief onderzoek naar het gebruikersgemak (usability) onder twintig bezoekers van de website;
- een technische analyse naar de vindbaarheid van informatie binnen de website.

Uit het onderzoek bleek dat 60% van de bezoekers uit zakelijke bezoekers bestaat. Bezoekers zijn gemiddeld hoogopgeleid: 70% heeft een wetenschappelijke opleiding. De gemiddelde leeftijd van de bezoekers is 43 jaar. Als reden voor bezoek geeft 47% aan informatie over een specifiek onderwerp te zoeken, 23% wil een rapport downloaden, 12% komt voor actuele informatie, 8% wil zich oriënteren en 5% bekijkt vacatures. De site krijgt als rapportcijfer een 7,4.

Op onze website staat heel veel informatie. Uit het onderzoek bleek onder andere dat slimmer kan worden omgegaan met zoektermen, waardoor de informatie beter ontsloten kan worden. De resultaten van het onderzoek zullen we gebruiken bij de Europese aanbesteding van het internet en intranet in 2007.

In mei 2006 hebben we een nieuw statistiekprogramma geïnstalleerd. De nieuwe overzichten geven inzicht in het aantal bezoekers en in het 'kijkgedrag' van de bezoekers. Vanaf mei 2006 heeft de site in totaal 38.448 bezoekers gehad. De rubrieken Financiën, Bestuur, Inkomen & arbeid en Veiligheid worden het meest bezocht. Daarnaast worden de nieuwsberichten, werken bij en de uitgebreide zoekmachine voor de rapporten veel geraadpleegd.

Top 5 van meest geraadpleegde rapporten gepubliceerd in 2006*	Top 5 van de meest gedownloade rapporten gepubliceerd in 2006*
Controle van aangiften inkomstenbelasting particulieren (1 juni 2006)	Afstemming in de zorg (19 oktober 2006)
Ecologische Hoofdstructuur (EHS) (5 oktober 2006)	Rijk Verantwoord 2005 (17 mei 2006)
Rijk verantwoord 2005 (17 mei 2006)	Werklozen zonder startkwalificatie (26 oktober 2006)
Staat van de beleidsinformatie 2006 (17 mei 2006)	Terugblik 2005 (30 maart 2006)
Reductie administratieve lasten voor het bedrijfsleven (21 juni 2006)	Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5 (II) (26 oktober 2006)

* De periode januari tot en met april 2006 is door de wisseling van statistiekprogramma niet in deze telling opgenomen.

Reacties van burgers

We ontvangen geregeld reacties uit het land in de vorm van e-mails of telefoontjes. Particulieren en vertegenwoordigers van organisaties benaderen ons met vragen en suggesties, en ze bestellen (gedrukte) rapporten. Tegenwoordig downloaden de meeste belangstellenden rapporten overigens zelf van de website.

In 2006 kregen we bijvoorbeeld weer vragen over (aantallen) zwerfjongeren, vragen over het in 2004 verschenen rapport over uitgaansgeweld, en vragen naar aanleiding van de actualiteit over de tarieven voor stadsverwarming. In 2005 verscheen namelijk ons rapport over stadsverwarming en in 2006 zijn we een nieuw onderzoek (op verzoek van de Tweede Kamer) gestart naar dit onderwerp. Vragen over onderwerpen als de euro en pensioenen, en klachten over bijvoorbeeld de eigen werk- en leefsituatie of andere overheden, verwezen we door. In 2006 hebben we - zoals elk jaar - ook brieven van particulieren over uiteenlopende onderwerpen ontvangen en beantwoord. We proberen altijd zo snel mogelijk te reageren.

Prof. dr. Jaap van Manen:

**‘Algemene Rekenkamer,
pas op voor zijwegen’**

‘Het gaat om de kwaliteit van de onderzoekers die geïnspireerd bezig moeten zijn.’

Sinds januari 2006 beschikt de Algemene Rekenkamer over een *audit committee*. Dit adviseert de president van de Algemene Rekenkamer bij het toezicht dat zij op de werkzaamheden uitoefent en geeft advies over de dagelijkse werkzaamheden. Leden van het committee zijn ir. Marieke van Lier Lels en prof. dr. Mark van Twist. Voorzitter is prof. dr. Jaap van Manen, hoogleraar accountantscontrole en partner bij een accountantsorganisatie.

Na het eerste jaar van deze werkzaamheden is Van Manen onder de indruk van de passie waarmee de Rekenkamermedewerkers hun vak uitoefenen, ‘maar,’ zegt hij, ‘het is binnen de Algemene Rekenkamer niet eenvoudig om een heel goede planning- en controlcyclus vast te houden waarbij je ook tussentijds een kosten-batenanalyse kunt maken.’

‘Bij de Algemene Rekenkamer werken echte professionals die zich niet in een keurslijf laten dwingen. Net als bij wetenschappelijk onderzoek bestaat dan de neiging om zijpaden te bewandelen. Dat kan naar mijn persoonlijke opvatting veel strakker beteugeld worden.’ ‘Ook de intrinsieke belangstelling van de onderzoekers voor hun onderwerpen vind ik een heel goed element. De uitvoering van een onderzoek kan soms best geformaliseerder, maar de voordelen van formele voorschriften moet je ook weer niet idealiseren. Het gaat om de kwaliteit van de onderzoekers die geïnspireerd bezig moeten zijn.’

Overigens vind ik dat de Algemene Rekenkamer meer trots mag uitstralen op haar positie en daarmee meer aantrekkingskracht op potentiële werknemers kan uitoefenen. Het is het type instelling dat voor veel academici een werkgever aantrekkelijk maakt.’

‘Je moet vermijden dat je op de stoel van de verantwoordelijke gaat zitten.’

Wie controleert de Rekenkamer? Onder andere de collega's van andere rekenkamers in de wereld. Zo vond er in 2006 een peer review plaats onder leiding van Helge Strand Østtveiten van de Noorse Rekenkamer. Er is een rapport naar het Lange Voorhout gezonden met aanbevelingen.

Wat is Østtveiten vooral opgevallen? ‘De Nederlandse Algemene Rekenkamer heeft hoge ambities. Als het bijvoorbeeld over het complexe probleem van voedselveiligheid gaat, onderzoeken ze niet alleen het functioneren van de belangrijkste toezichtautoriteit, maar onderzoeken ze het hele proces van alles wat er rond voedselveiligheid is georganiseerd. Dat stelt heel hoge eisen aan het management van een project. Ik ben niet zozeer bezorgd over de kwaliteit van het onderzoek, maar wel over het management van zulke brede onderzoeken als het gaat om de planning en de kwaliteitscontrole.’

Østtveiten heeft ook peer reviews gedaan in Canada en de VS. Hoe komt Nederland uit die vergelijking? ‘Het is opvallend hoe informeel er in Nederland soms gewerkt wordt. Het is er minder op regels gebaseerd, minder stringent dan in Canada en de VS. Het proces is meer gedreven door projectleiders en minder door formele regels. Het positieve daarvan is dat het creativiteit en energie losmaakt. Het probleem is dat het moeilijker is het geplande proces vast te houden.’

Een ander advies van de peers was om meer concrete aanbevelingen te doen aan de geauditeerden, maar daar zijn natuurlijk grenzen aan. ‘Je moet vermijden dat je op de stoel van de verantwoordelijke gaat zitten. Dat kan door een heel goede dialoog te voeren vóór je rapporteert zodat de aanbevelingen niet vreemd overkomen. Je moet echter niet gaan onderhandelen over die aanbevelingen.’

‘Maar onze belangrijkste conclusie was toch wel dat we de verzekering hebben gegeven dat het Nederlandse politieke systeem kan vertrouwen op de rapportages van de Algemene Rekenkamer’, zegt Østtveiten.

Helge Strand Østtveiten :

**‘Werk van Algemene
Rekenkamer sterk afhankelijk
van personen’**

Bijlage

overzicht publicaties 2006

De Commissie voor de Rijksuitgaven fungeert als belangrijke schakel tussen de Algemene Rekenkamer en de vakcommissies van de Tweede Kamer. Al onze rapporten gaan via deze commissie naar de betrokken vakcommissie, al dan niet vergezeld van een besloten briefing door de Algemene Rekenkamer. Enige tijd na het verschijnen van elk rapport verzamelt de commissie de vragen die de Tweede Kamerleden aan ons willen stellen naar aanleiding van het rapport en geeft die door aan de Algemene Rekenkamer.

Niet alle in het Werkprogramma 2006 aangekondigde publicaties voor 2006 hebben de eindstreep overigens gehaald. Daarvoor zijn verschillende oorzaken. Sommige publicaties zijn door de val van het kabinet en de daarop volgende verkiezingen uitgesteld en voor het merendeel opgenomen in het Werkprogramma 2007. Een enkele is daardoor vervallen (Opvang Zwerfjongeren 2006). Ook vervallen is de publicatie van Toezicht beveiliging burgerluchtvaart. Aandacht hiervoor is thans ondergebracht in het bredere onderzoek naar het presteren van de Koninklijke Marechaussee, waarvan de publicatie is voorzien in de eerste helft van 2008.

Hieronder volgt een chronologisch overzicht van alle in 2006 gerealiseerde publicaties, met verwijzing naar de bijbehorende vragen en de kamerstuknummers.

Rapporten aan regering en Staten-Generaal

Werkprogramma 2006

Publicatiedatum: 24 januari 2006

EU-tendrapport 2006

Publicatiedatum: 9 februari 2006

ISBN: 90 121 0351 7

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 455

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport
- nr. 3 verslag algemeen overleg op 28 maart 2006
- nr. 4 lijst van 1 vraag aan en antwoord van de minister van Financiën, vastgesteld 15 mei 2006
- nr. 5 brief (4 december 2006) van de minister van Financiën

Beleidsvrijheid en specifieke uitkeringen

Publicatiedatum: 23 maart 2006

ISBN: 90 121 0408 4

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 498

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Verslag 2005

Publicatiedatum: 30 maart 2006

Terugblik 2006, zeven onderzoeken nader beschouwd

Publicatiedatum: 30 maart 2006

Doelmatigheidsinformatie in begroting en jaarverslag

ISBN: 90 121 0416 5

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 261

- nr. 3-4 aanbiedingsbrief en rapport

Zicht op prestaties Autoriteit Financiële markten

ISBN: 90 121 0413 0

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 635

- nr. 5-6 aanbiedingsbrief en rapport

Preventieve gezondheidszorg

ISBN: 90 121 0411 4

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 300

- nr. 5-6 aanbiedingsbrief en rapport

Convenanten uitgaansgeweld

ISBN: 90 121 0410 6

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 661

- nr. 5-6 aanbiedingsbrief en rapport

Accijnzen op minerale oliën: Toezicht doorgeelicht

ISBN: 90 121 0412 2

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 365

- nr. 5-6 aanbiedingsbrief en rapport
Zorg voor verslaafden
ISBN: 90 121 0414 9
Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 29 660
- nr. 5-6 aanbiedingsbrief en rapport
Zicht op taakuitvoering politie
ISBN: 90 121 0415 7
Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 28 791
- nr. 6-7 aanbiedingsbrief en rapport

Grip op informatievoorziening: IT-governance bij ministeries

Publicatiedatum: 30 maart 2006

ISBN: 90 121 0409 2

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 505

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Rijk verantwoord 2005

Publicatiedatum: 17 mei 2006

ISBN: 90 121 0403 3

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 550

- nr. 2 rapport

Rapporten bij de Jaarverslagen 2005

Publicatiedatum: 17 mei 2006

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006

- 30 550 I, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Huis der Koningin (I)
- 30 550 I, nr. 6 lijst van vier vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 I, nr. 7 lijst van veertien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 14 juni 2006
- 30 550 IIA, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van de Staten-Generaal (IIA)
- 30 550 IIA, nr. 6 lijst van vijf vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 IIB, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van de Overige Hoge Colleges en Kabinetten (IIB)
- 30 550 IIB, nr. 6 lijst van drie vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 III, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Algemene Zaken, Kabinet der Koningin en Commissie van Toezicht betreffende Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (III)
- 30 550 III, nr. 6 lijst van elf vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 IV, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 Koninkrijksrelaties (IV)
- 30 550 IV, nr. 6 lijst van zes vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 IV, nr. 7 verslag wetgevingsoverleg op 8 juni 2006
- 30 550 V, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V)
- 30 550 V, nr. 6 lijst van 32 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 V, nr. 7 lijst van acht vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 V, nr. 8 verslag wetgevingsoverleg op 8 juni 2006

- 30 550 VI, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Justitie (VI)
- 30 550 VI, nr. 8 lijst van 102 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 12 juni 2006
- 30 550 VI, nr. 9 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 12 juni 2006
- 30 550 VI, nr. 10 (herdruk) verslag wetgevingsoverleg op 14 juni 2006
- 30 550 VII, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII)
- 30 550 VII, nr. 7 verslag wetgevingsoverleg op 14 juni 2006
- 30 550 VIII, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII)
- 30 550 VIII, nr. 6 lijst van 72 vragen aan en antwoorden van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 VIII, nr. 7 lijst van twintig vragen aan en antwoorden van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 VIII, nr. 8 lijst van vijf vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 VIII, nr. 9 verslag wetgevingsoverleg op 14 juni 2006
- 30 550 IXA, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van de Nationale Schuld (IXA)
- 30 550 IXA, nr. 6 verslag wetgevingsoverleg op 8 juni 2006
- 30 550 IXB, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Financiën (IXB)
- 30 550 IXB, nr. 6 lijst van tien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 IXB, nr. 7 lijst van één vraag en antwoord van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 X, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Defensie (X)
- 30 550 X, nr. 6 lijst van 72 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 7 juni 2006
- 30 550 X, nr. 7 lijst van achttien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 7 juni 2006
- 30 550 X, nr. 10 verslag wetgevingsoverleg op 15 juni 2006
- 30 550 XI, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI)
- 30 550 XI, nr. 6 lijst van 36 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XI, nr. 7 lijst van één vraag en antwoord van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XI, nr. 8 lijst van veertien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 13 juni 2006
- 30 550 XI, nr. 11 (herdruk) verslag wetgevingsoverleg op 14 juni 2006
- 30 550 XII, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII)
- 30 550 XII, nr. 7 (herdruk) lijst van veertien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 14 juni 2006
- 30 550 XII, nr. 8 verslag wetgevingsoverleg op 15 juni 2006
- 30 550 XIII, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Economische Zaken (XIII)
- 30 550 XIII, nr. 6 lijst van 34 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XIII, nr. 7 lijst van twee vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XIII, nr. 8 verslag wetgevingsoverleg op 7 juni 2006

- 30 550 XIV, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (XIV)
- 30 550 XIV, nr. 7 lijst van zeventien vragen aan en antwoorden van de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, vastgesteld 2 juni 2006
- 30 550 XIV, nr. 10 verslag wetgevingsoverleg op 15 juni 2006
- 30 550 XV, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV)
- 30 550 XV, nr. 7 lijst van 79 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 8 juni 2006
- 30 550 XV, nr. 8 lijst van tien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 8 juni 2006
- 30 550 XV, nr. 9 verslag wetgevingsoverleg op 13 juni 2006
- 30 550 XVI, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI)
- 30 550 XVI, nr. 5 lijst van zeven vragen aan en antwoorden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XVI, nr. 6 lijst van 228 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XVI, nr. 7 lijst van 42 vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 XVI, nr. 8 verslag wetgevingsoverleg op 6 juni 2006
- 30 550 A, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Infrastructuurfonds (A)
- 30 550 A, nr. 2 lijst van één vraag aan en antwoord van de regering, vastgesteld 14 juni 2006
- 30 550 B, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Gemeentefonds (B)
- 30 550 B, nr. 6 lijst van negen vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 7 juni 2006
- 30 550 C, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Provinciefonds (C)
- 30 550 C, nr. 6 lijst van vijf vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 7 juni 2006
- 30 550 D, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Fonds Economische Structuurversterking (D)
- 30 550 D, nr. 6 lijst van tien vragen aan en antwoorden van de regering, vastgesteld 6 juni 2006
- 30 550 E, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Spaarfonds AOW (E)
- 30 550 F, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het Diergezondheidsfonds (F)
- 30 550 G, nr. 2 rapport bij het Jaarverslag 2005 van het BTW-compensatiefonds (G)
- 30 550 G, nr. 6 vraag aan en antwoord van de regering, vastgesteld 6 juni 2006

Staat van de beleidsinformatie

Publicatiedatum: 17 mei 2006

ISBN: 90 121 0404 1

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 558

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Ontslagregelingen hogere ambtenaren bij het Rijk 2004 en 2005**Publicatiedatum: 17 mei 2006**

ISBN: 90 121 0407 66

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 555

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport
- nr. 3 lijst van negentien vragen aan en antwoorden van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, vastgesteld 10 juli 2006
- nr. 4 lijst van drie vragen aan en antwoorden van de Algemene Rekenkamer, vastgesteld 28 juli 2006

Controle van aangiften inkomstenbelasting particulieren**Publicatiedatum: 1 juni 2006**

ISBN: 90 121 0406 8

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 575

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Reductie administratieve lasten voor het bedrijfsleven**Publicatiedatum: 21 juni 2006**

ISBN: 90 121 0424 6

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 605

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Ecologische hoofdstructuur**Publicatiedatum: 5 oktober 2006**

ISBN: 90 121 0464 5

Tweede Kamer vergaderjaar 2006-2007, 30 825

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport
- nr. 3 lijst van negen vragen aan en antwoorden van de Algemene Rekenkamer, vastgesteld 22 november 2006
- nr. 4 lijst van 26 vragen aan antwoorden van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, vastgesteld 29 november 2006

Monitoring verwerving Joint Strike Fighter; Stand van zaken september 2006**Publicatiedatum: 11 oktober 2006**

Tweede Kamer vergaderjaar 2006-2007, 26 488

- nr. 50-51 aanbiedingsbrief en rapport
- nr. 33 brief (15 juli 2006) van de Algemene Rekenkamer aan de Tweede Kamer over Behoeftestelling vervanging F-16
- nr. 56 lijst van 37 vragen aan en antwoorden van de staatssecretaris van Defensie, vastgesteld 31 oktober 2006
- nr. 57 lijst van 23 vragen aan en antwoorden van de Algemene Rekenkamer, vastgesteld 30 oktober 2006
- nr. 236 brief (10 januari 2006) van de Algemene Rekenkamer aan de Tweede Kamer over Behoeftestelling vervanging F-16

Managementinformatie over inzetbaarheid Defensie**Publicatiedatum: 11 oktober 2006**

Tweede Kamer vergaderjaar 2006-2007, 30 840

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport
- nr. 3 lijst van vijf vragen aan en antwoorden van de Algemene Rekenkamer, vastgesteld 22 november 2006
- nr. 4 lijst van negentien vragen aan en antwoorden van de minister van Defensie, vastgesteld 27 november 2006

Marine pollution from ships; Joint report based on national audits 2000-2003**Publicatiedatum: 18 oktober 2006****Afstemming in de zorg**

Aanpak van chronische aandoeningen, twee voorbeelden uit de curatieve sector

Publicatiedatum: 19 oktober 2006

ISBN: 90 121 0481 5

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 842

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Verantwoording en toezicht bij rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5**Publicatiedatum: 19 oktober 2006**

- 30 850, nr. 1 Deel I: Rapportage op hoofdlijnen
- 30 850, nr. 2 Deel II: Uitwerking naar thema's en ministeries
- 30 850, nr. 3 Ministerie van Buitenlandse Zaken
- 30 850, nr. 4 Ministerie van Justitie
- 30 850, nr. 5 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- 30 850, nr. 6 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- 30 850, nr. 7 Ministerie van Financiën
- 30 850, nr. 8 Ministerie van Defensie
- 30 850, nr. 9 Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
- 30 850, nr. 10 Ministerie van Verkeer en Waterstaat
- 30 850, nr. 11 Ministerie van Economische Zaken
- 30 850, nr. 12 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- 30 850, nr. 13 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- 30 850, nr. 14 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Werklozen zonder startkwalificatie**Publicatiedatum: 26 oktober 2006**

ISBN: 90 121 0480 7

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 851

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Goed bestuur tussen publiek en privaat; Ontwikkelingen in bestuur, beleid en regelgeving

(Achtergrondstudie)

Publicatiedatum: 26 oktober 2006**Vooropname 2007**

Een schets van recent Rekenkameronderzoek

Publicatiedatum: 19 december 2006

ISBN: 90 121 0479 3

Tweede Kamer vergaderjaar 2005-2006, 30 916

- nr. 1-2 aanbiedingsbrief en rapport

Werkprogramma 2007**Publicatiedatum: 19 december 2006**

**Voor informatie over
de Algemene Rekenkamer**

Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
telefoon (070) 342 43 44
fax (070) 342 41 30
voorlichting@rekenkamer.nl
www.rekenkamer.nl

Uitgave
Algemene Rekenkamer

Interviews
Pieter Maessen

Ontwerp
2D3D, Den Haag

Drukwerk
Ando bv, Den Haag

Fotografie
2D3D, Den Haag (omslag)
René Verleg
Den Haag, maart 2007

